

MÉRÉS-ÉRTÉKELÉS KÉZIKÖNYV

TANULÁSI EREDMÉNYEK MÉRÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE
A SZAKKÉPZÉSI MOBILITÁSI GYAKORLATOKBAN

2018

MÉRÉS-ÉRTÉKELÉS KÉZIKÖNYV

TANULÁSI EREDMÉNYEK MÉRÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE
A SZAKKÉPZÉSI MOBILITÁSI GYAKORLATOKBAN

Készítette:
Farkas Éva

TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY
BUDAPEST, 2018.

IMPRESSZUM

Szerző: Dr. Farkas Éva
Szerkesztő: Lukács Julianna

Felelős kiadó: Tordai Péter igazgató
Grafikai tervezés, tördelés: Sebestyén Szilvia
KIADJA a Tempus Közalapítvány, 2018

Nyomdai kivitelezés: Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.

További fotók: © Shutterstock

Minden jog fenntartva.

ISBN 978-615-5319-49-5

Tempus Közalapítvány
1077 Budapest, Kéthly Anna tér 1.
Postacím: 1438, Budapest 70., Pf. 508.
Infó: (06 1) 237 1320
telefon: (06 1) 237 1300
fax: (06 1) 239 1329
e-mail: info@tpf.hu
internet: www.tka.hu, www.erasmusplusz.hu

Erasmus+

TARTALOM

1. BEVEZETÉS	5
2. TANULÁSI EREDMÉNY ALAPÚ ECVET MOBILITÁS	7
3. AZ ÉRTÉKELÉS SZEREPE ÉS FORMÁI A TANULÁSI-TANÍTÁSI FOLYAMATBAN	11
3.1 Az értékelés funkció	11
3.2 Az értékelés típusai	11
3.3 Az értékeléssel szemben támasztott követelmények	14
3.4 Az értékelés alapelvei	14
4. AZ ÉRTÉKELÉS FOLYAMATA, SZEMPONTJAI	17
4.1 Értékelés célja	18
4.2 Értékelés tárgya	18
4.3 Értékelés formája	22
4.4 Értékelés módszere	22
4.4.1. Önértékelés	23
4.4.2. Portfólió	27
4.4.3. Feladatkészítés	29
4.5 Értékelő személye	31
4.6 Értékelés szempontjai (gyakorlati forma esetén)	32
4.7 Megszerezhető minősítések	35
4.8 A megszerezhető minősítésekhez tartozó kritériumszintek	35
5. ÖSSZEZÉS	37
FELHASZNÁLT IRODALOM	39
MELLÉKLETEK	41
1. számú melléklet – <i>FM Közép-magyarországi Agrár-szakképző Központ Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium szellemi termékei</i>	42
2. számú melléklet – <i>Budapesti Innovatív Gimnázium és Szakgimnázium szellemi termékei</i>	48
3. számú melléklet – <i>A Békés Megyei Kormányhivatal koordinációjával hattagú nemzetközi partnerség keretében, 2015. december 1. és 2017. november 30. között megvalósuló „Work-based Learning is CVET – Munkaalapú tanulás a felnőttképzésben” című 2015-1-HU01-KA202-013646 számú Erasmus+ projekt szellemi terméke</i>	60
4. számú melléklet – <i>Szegedi Szakképzési Centrum Hansági Ferenc Szakképző Iskolája szellemi termékei</i>	66
5. számú melléklet – <i>Az 1-4. számú mellékletekben bemutatott példákat közreadó intézmények és tevékenységeik bemutatása</i>	76
JEGYZETEK	88
AZ ECVET SZAKÉRTŐI HÁLÓZAT	92

BEVEZETÉS

A szakképzésben tanulók tudásgyarapításának egyik jelentős formája a külföldi mobilitás, hiszen a szakmatanulás olyan periódusa az életpályának, amikor különösen fontos a más országokban megszerzhető tapasztalat. A mobilitási program célja, a résztvevő tanulók szakmai és személyes fejlődésének támogatása, a hazaitól eltérő tapasztalatok szerzése, a tanulás minőségi fejlesztése, a munkavállalói esélyek növelése. A mobilitások további eredménye az idegen nyelvi kompetenciák javulása, más kultúrákkal és országokkal kapcsolatos tudatosság, az aktívabb társadalmi és európai identitás erősödése. A szakképző iskolák évről évre egyre intenzívebben pályáznak és kapcsolódnak be mobilitási projektekbe lehetőséget biztosítva ezzel tanulóiknak a külföldi tapasztalat- és élményszerzésre¹. A mobilitási programokban való részvétel azonban nem csak a résztvevő tanulók és tanárok számára jelent fejlődést, de az adott iskola számára is, amely olyan projekteket támogat, amelyek céljai összefüggésben vannak az iskola fejlesztési prioritásaival, az intézmény európai fejlesztési tervével. Intézményi szinten a mobilitások erősítik az integrált intézményi stratégiában való gondolkodást, támogatják a külföldi tanulási időszak során szerzett tanulási eredmények elismerését és a hazai kurrikulumba történő beszámítást illetve lehetőséget teremtenek a szakképző intézmények és a vállalatok közötti együttműködésre.

A Tempus Közalapítvány nemcsak az Erasmus+ programok koordinációját és a mobilitási programok bonyolítását végzi, de számos eszközzel, rendezvényekkel, workshopokkal², képzésekkel³, tanácsadással⁴, kiadványokkal⁵ támogatja a mobilitásban érdekelt intézményeket abban, hogy magas szintű, minőségi mobilitási programokat tudjanak megvalósítani.

Jelen módszertani útmutató⁶ is ebbe a támogató eszközrendszerbe illeszkedik, amelynek célja olyan – gyakorlati példákkal gazdagon illusztrált – szakmai segítség biztosítása a szakképző intézmények számára, amely támogatja az intézményvezetőket, a projektkoordinatorokat, a gyakorlati oktatókat, a pedagógusokat és a szakoktatókat abban, hogy képesek legyenek a mobilitás során szerzett tanulási eredmények eddigieknél objektívebb és megbízhatóbb módon történő értékelésére.

¹ 2015-ben az Erasmus+ program szakképzési szektorában 105 intézmény kapott támogatást mobilitási projekt megvalósítására, 6007516 euró értékben. Ez a keret 3187 mobilitást tett lehetővé, melynek nagyobb része tanulói (2333 fő) mobilitás 305 fő kísérőtanár részvételével, kisebb része munkatársai (549 fő) mobilitás (Tempus Közalapítvány 2016). 2016-ban 100 intézmény kapott támogatást 6139059 euró összegben, amely 3296 fő mobilitását (2358 fő tanuló, 729 fő munkatárs, 209 fő kísérőtanár) támogatja (Tempus Közalapítvány 2017).

² Pl. A Tempus Közalapítvány – a pályázati írói szemináriumokhoz kapcsolódóan – minden évben megszervezi az ECVET kezdő és haladó szemináriumot

³ Pl. Képzésfejlesztők részére szervezett tanulási eredmények írására, értékelésére fókuszáló 2 napos műhelymunka, amely 2016-ban Békéscsabán, 2017-ben Vácson és Karcagon került megszervezésre.

⁴ Az ECVET haladó (Tanulási eredmények értékelése) szeminárium résztvevőinek szakértőkkel való konzultációra volt lehetőségük, melynek keretében a pályázó intézmények a készülő pályázatukhoz kidolgozott tanulási eredmény alapú munkaprogramjukkal kapcsolatban kérhettek szakértői tanácsot.

⁵ Elérhetőek a Tempus Közalapítvány honlapján, az alábbi linkeken:

www.tka.hu/nemzetkozi/207/intezmenyeknek és www.tka.hu/nemzetkozi/217/dokumentumok-kezikonyvek

⁶ Jelen útmutató a Tempus Közalapítvány megbízásából készült a Közalapítvány által koordinált nemzeti ECVET szakértői hálózat éves munkatervéhez kapcsolódva.

Az útmutató fókuszában a mobilitás áll, ugyanakkor a tanulási eredmények értékelésének bemutatott folyamata, módszerei, eszközei haszonnal alkalmazhatóak a hazai szakképzési gyakorlatban is. A mobilitási programok során alkalmazott tanulási eredmény alapú gondolkodás/szemlélet/gyakorlat eredményesen beépíthető a hazai szakképzési programokba, elsősorban a szakmai gyakorlat szervezésébe és megvalósításába. Az ECVET eszközök, különös tekintettel a tanulási eredmények hazai szakképzésben való alkalmazására nemcsak a szakképzés nemzetköziesedése szempontjából válik egyre sürgetőbbé, hanem a munkaerő-piaci igények jobb kielégítése és a szakképzés és a munka világa közötti kapcsolat erősítése okán is. Ez az elmozdulás azért is indokolt, mert bár a mobilitás az európai szakpolitika kiemelt prioritása, hazánkban a szakképzési mobilitásban évente kb. 2400 tanuló vesz részt, a hazai szakképzésben azonban kb. 250 ezer tanuló érintett. A tanulási eredményeken alapuló tanulás és tanítás **eszközt ad arra, hogy javítani tudjuk a szakképzésben tanulók tanulási eredményességét és a tanulók képességeiben mérhető fejlődés történjen.**

TANULÁSI EREDMÉNY ALAPÚ ECVET MOBILITÁS

A szakképzési mobilitásokat megvalósító intézmények egyre hatékonyabban működtetik mobilitási programjaik előkészítése és megvalósítása során az ECVET alapelveket, különös tekintettel a tanulási eredmények alkalmazására.

A tanulási eredmények (learning outcomes) tudás, képesség, kompetencia kontextusában meghatározott kijelentések arra vonatkozóan, hogy a tanuló mit tud, mit ért, és önállóan mire képes, miután lezart egy tanulási folyamatot, függetlenül attól, hogy hol, hogyan és mikor szerezte meg ezeket a kompetenciákat (CEDEFOP 2008; Európai Parlament és Tanács 2008).

A tanulási eredmény tehát a tanulással – a tanulási szakasz⁷ végére – elérhető kimeneti követelmények leírását jelenti, kontextusba helyezett, az Magyar Képesítési Keretrendszerhez (MKKR) illeszkedő tudás + képesség + attitűd + autonómia/felelősség terminológiájában meghatározott cselekvő szintű kompetencialeírás.

Egy 2016-ban lefolytatott kutatás⁸ egyértelműen azonosítja a tanulási eredmény alapú mobilitási munkaprogramok előnyeit. A megkérdezett szakképző intézmények véleménye alapján, a tanulási eredmények alkalmazása

- átgondoltabbá, strukturáltabbá teszi a mobilitás megtervezését és kivitelezését (a mobilitás céljának meghatározását, a munkaprogram kidolgozását, a fogadó partnerrel történő egyeztetést),
- következetesebbé teszi a partnerintézmények egymással szembeni elvárásainak meghatározását,
- objektívabb értékelést tesz lehetővé, mert könnyebb az értékelési kritériumok kialakítása,
- támogatja a hatékonyabb és változatosabb értékelési formák megvalósítását,
- könnyebbé teszi az egyéni fejlődési út átgondolását, bemutatását és dokumentálását
- egyértelműbbé teszi a mobilitás helyét, célját és várt eredményeit a projekten belül, kapcsolódását
- a projekt keretében megvalósított többi tevékenységhez, mobilitáshoz, illeszkedését az iskola
- szakmai fejlesztési céljaihoz.

A tanulási eredmények fogalomrendszerének, előnyeinek bemutatására és a tanulási eredmények kialakítására és írására vonatkozóan több módszertani kiadvány⁹ is megjelent már, így a tanulási eredmények témaköre nem képezi jelent kézikönyv tárgyát. Egy gondolatot, azonban szükséges itt és most is hangsúlyozni.

⁷ A tanulási szakasz lehet egy tanítási óra, egy tantárgy, egy modul, a mobilitási unit, a gyakorlati képzési rész, a teljes képzés.

⁸ A kutatásban olyan hazai szakképző intézmények vettek részt, amelyek az elmúlt években eredményes Erasmus+ külföldi tanulói mobilitási programokat valósítottak meg és mobilitási gyakorlatok során alkalmazták a tanulási eredmény alapú megközelítést. A kutatás célcsoportjai voltak továbbá a kutatásba vont szakképző intézményekkel kapcsolatban álló gyakorlati képzést folytató külső gyakorlati helyek képviselői, valamint a helyi kamara szakemberei. A kutatás azt vizsgálta, hogy azok a szakképző intézmények, amelyek mobilitási gyakorlatukban már eredményesen alkalmazzák a tanulási eredmény alapú gondolkodást, átültetik-e ezt a szemléletet/gyakorlatot a hazai szakmai gyakorlat szervezésébe és megvalósításába.

A kutatás eredményeit összefoglaló tanulmány elérhető a Tempus Közalapítvány honlapján:

www.tka.hu/docs/palyazatok/a-munka-alapu-tanulas-minosegbitositas-tanulasi-eredmeny-alapon-szervezett-szakmai-gyakorlatokkal.pdf

Az elmúlt évek legnagyobb hatású fejlesztő eszközévé váló tanulási eredmények megközelítés nem egyszerűen egy új pedagógiai technika, hanem gyökeresen új gondolkodásmód, amely a tanulást és a tanulót helyezi a középpontba, és amelyben maga a tanulási folyamat és a tanuló által elért kompetenciafejlődés a lényeges.

A mobilitás nem más, mint egy nagyon komoly tanulási folyamat. Ha pedig tanulási folyamat, akkor tudatosnak, tervszerűnek és célorientáltnak kell lennie. Ezért rendkívül fontos, hogy ezt a tanulási folyamatot tudatosan megtervezzük. A mobilitás előtti tervezés minősége alapvetően meghatározza a mobilitási program eredményességét. A mobilitás minőségét, eredményes megvalósíthatóságát, a tanulási-tanítási folyamat alapvető szakmai logikái felépítése, azaz a cél – tanulási eredmény alapú kimeneti követelmények – tanítási folyamat (tartalom, idő, tanulási-tanítási stratégiák, módszerek, eszközök, tanulás-támogatás) – értékelő rendszer egymásból származtatott rendszere, kontextusa biztosítja. Ezért ha felelősen gondolkodunk minőségről, fejlesztésről, és fontos számunkra a tanuló és az ő kompetenciafejlődése, akkor – a szakmai igényesség és a tanulási (mobilitási) folyamat eredményessége érdekében – javasolt mindegyik elem alapos átgondolása, kidolgozása és rögzítése a vonatkozó dokumentumokban, elsősorban az Együttműködési Megállapodásban (Memorandum of Understanding).

A tudatos tervezés első legfontosabb, de semmiképpen nem elégséges lépése a munkaprogram átgondolása és tanulási eredmény alapú kidolgozása (egyeztetve a fogadó féllel/partnerrel). A tanulási eredmények alkalmazása támogatja a magas szintű mobilitást, mivel a tanulási eredmények minden országban értelmezhetőek, függetlenül a képesítési rendszerek különbözőségeitől, a képzési tartalmak differenciáltságától, így elősegítik a tanulási célú mobilitást, és a más intézményekben folytatott tanulmányok elismerésének folyamata leegyszerűsödik.

A mobilitás hatékonyságának nélkülözhetetlen előfeltétele, hogy a tanulóknak legyenek tanulási céljai, azaz maga is aktív részese legyen a saját tanulási folyamatának. Ehhez is fontos alapot ad, hogy a mobilitás követelményei tanulási eredményekben kerülnek megfogalmazásra, hiszen így a tanuló már a mobilitást megelőzően tudja, hogy mit várnak el tőle, milyen követelményeknek kell megfelelnie, milyen szakmai feladatok ellátására lesz képes a tanulás (mobilitás) eredményeképpen. A tanulási eredmény alapú munkaprogram a fogadó intézmény számára is érthetőbb és értékelhetőbb követelménytámasztást jelent. Rendkívül fontos, hogy a mobilitás tanulási eredményekben megfogalmazott követelményei a küldő és a fogadó fél által egyeztetett módon alakuljanak ki és a mobilitás időtartama alatt elérhetőek legyenek. A követelmények alapját képezheti a két ország tantervének közös tartalmi metszete, a fogadó intézménynél adott időszakban végezhető munkatevékenység (pl. szezonális mező-

⁹ Pl. Farkas Éva – Bogdány Zoltán (2017): Módszertani útmutató a szakképző intézmények számára a tanulási eredmény alapon szervezett szakmai gyakorlatok szervezéséhez. Tempus Közalapítvány, Budapest. www.tka.hu/docs/palyazatok/utmutato_gyak_leo_170129_fe1702091309.pdf

A tanulási eredmények kialakításához és írásához részletes útmutatót nyújt az alábbi kiadvány: Farkas Éva (2017): Segédlet a tanulási eredmények írásához a szakképzési és felnőttképzési szektor számára www.oktatas.hu/pub_bin/download/LLL/ekkr/Tanulasieredmenyek_VET.pdf

gazdasági, élelmiszeripari vagy vendéglátóipari tevékenység), vagy olyan tanulási eredmények fejlesztése, technológiák elsajátítása, amelyre a hazai szakképzési környezetben nincs, vagy csak korlátozottan van lehetőség (pl. speciális tevékenységek, termékek; a hagyományostól eltérő eljárások, technológiák, alapanyagok, gépek; különleges gyártástechnológiák stb.).

Nem elég azonban a tanulási eredmények átgondolt kialakítása, a mobilitás során elsajátított tanulási eredményeket objektív és megbízható módon kell mérni és értékelni. A mobilitási pályázatok tapasztalatai azt mutatják, hogy a képző intézmények egyre elmélyültebb tudással rendelkeznek a tanulási eredmények kialakításáról, írásáról, ugyanakkor továbbra is kihívást jelent az értékelés, azaz annak kidolgozása hogyan lehet a birtokolt tanulási eredményeket a legeredményesebben mérni és értékelni?

A mérés-értékelés szempontjából kulcsfontosságú a tanulási eredmények minősége. Az értékelés csak abban az esetben lehetséges, ha a tanulási eredmények jól megfogalmazottak, azaz világosak, megfelelően részletezettek, a cselekvést jelentő ige megmutatja a tudás/képesség mélységét, kiterjedtségét, komplexitását, a tanulási eredmények kontextusba helyezettek és (szakma)specifikusak és a munkatevékenységre alapozottak. Ha a tanulási eredmények megfelelnek az előzőekben leírt kritériumoknak, akkor sok esetben már magukban foglalják az értékelési kritériumokat is.

A tanulási eredmények két fél által egyeztetett, átgondolt kialakítása tehát nemcsak a megfelelő követelménytámasztás, hanem az értékelés szempontjából is meghatározó. A tanulói teljesítmények mérés-értékelése láthatóbbá teszi a tanulási eredményeket és ez értéket ad a mobilitásnak. Ez pedig alapvető fontosságú a partnerek közötti kölcsönös bizalom megteremtésében (GHK Consulting 2010).

Az értékelés folyamatának és eljárásainak egyeztetését és kialakítását – a tanulási eredmények definiálásával egy időben – szintén a mobilitást megelőzően kell megtenni (1. ábra). Rendkívül fontos, hogy a **partnerintézmények kölcsönös megaláztatással állapodjanak meg az értékelés eljárásrendjéről és kritériumairól** (nem a módszerekről!) és rögzítsék azokat az Együttműködési Megállapodásban¹⁰ és a Tanulási Megállapodásban¹¹. **Az értékelési folyamat és eljárások megtervezése és dokumentálása kulcskérdés az elismerés szempontjából is.** A küldő intézménynek¹² biztosnak kell lennie abban, hogy a meghatározott tanulási eredményeket a fogadó intézmény¹³ megfelelően fogja értékelni a mobilitás végén (GHK Consulting 2010). Ezért szükséges, hogy **a két fél megállapodjon és egyet értsen az alkalmazni kívánt értékelési eljárásokban.**

Amennyiben az értékelési eljárások nincsenek rögzítve, vagy a küldő fél nem fogadja el a fogadó intézmény értékelési elveit, az a tanulási eredmények hazai érvényesítésének és elismerésének meghiúsuláshoz vezethet.

¹⁰ Az Együttműködési/Egyetértési Megállapodást (Memorandum of Understanding) az illetékes intézmények (küldő és fogadó intézmény) kötik egymással. Ez a megállapodás képezi az együttműködés keretét, az érintett illetékes intézmények státusának és eljárásainak kölcsönös elismerésével formalizálja az ECVET-partnerséget. A dokumentum egyúttal a partnerségi együttműködési eljárásokat is meghatározza.

¹¹ A Tanulási Megállapodás (Learning Agreement) a küldő intézmény, a fogadó intézmény és a mobilitásban résztvevő tanuló között létrejövő dokumentum, amely egy adott tanulóra nézve határozza meg a mobilitási periódus feltételeit, az elérendő tanulási eredményeket és egységeket és azok értékelési módját, valamint a külföldön szerzett tanulási eredmények küldő intézmény általi elismerését és beszámítását.

¹² A küldő intézmény az az intézmény, amelyik a mobilitásra küldi a tanulóit, és amely érvényesíti és elismeri a tanuló által külföldön elért tanulási eredményeket.

¹³ A fogadó intézmény az az intézmény, amely az adott tanulási eredmény eléréséhez szükséges képzést nyújtja és értékeli a tanulási eredményeket.

1. ábra: Tanulási eredmény alapú ECVET mobilitás folyamata

**MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS –
KÖLCSÖNÖS BIZALOM**

A mobilitás alatt a fogadó intézmény biztosítja a tanulók számára a tanulási folyamatot, az előre meghatározott tanulási eredmények elsajátítását támogató tevékenységeket, környezetet, eszközöket, módszereket és az előzetesen leegyeztetett és az Együttműködési Megállapodásban illetve a Tanulási Megállapodásban rögzített értékelési eljárások **és kritériumok alapján értékeli a tanulók által birtokolt tanulási eredményeket**. Ugyanazokat a tanulási eredményeket azonos kritériumok alapján kell mérni különböző partnerországokban, ugyanakkor az egyes fogadó intézmény által alkalmazott módszerek lehetnek különbözőek, amennyiben azok alkalmasak az elvárt tanulási eredmények értékelésére azaz illeszkednek a tanulási eredmények jellegéhez. Ez azt is jelenti, hogy az értékelést a fogadó ország tanulási kontextusában alkalmazott értékelési módszerek szerint (amely eltérhet a küldő intézmény országában alkalmazott módszerektől) is végezhetik és az eljárásoktól függően az értékelők lehetnek a tanárok, oktatók, mentorok, gyakorlatvezetők, munkáltatók, kamara vagy szakmai szervezet képviselői. Fontos azonban, hogy a fogadó és a küldő intézmény a mobilitás kezdete előtt megállapodjon az alkalmazandó értékelési módszerekről és az értékelést végző személyek köréről, ezáltal biztosítva, hogy ezek megfeleljenek az értékelt tanulási eredményeket érvényesítő küldő intézmény által elvárt minőségbiztosítási követelményeknek (de ez nem jelenti azt, hogy a küldő és fogadó intézmény értékelési módszereinek és az értékelést végző személyek körének azonosnak kell lenniük). Ugyanakkor, ha például a küldő intézmény az értékelésnél osztályzatokat alkalmaz, akkor – a hazai beszámítás megkönnyítése érdekében – a partnerségben meg kell találni a módját, hogy a mobilitásban részt vevő tanuló a teljesítményének megfelelő osztályzatokat kapjon a fogadó intézményben is.

A mobilitás után a küldő intézmény érvényesíti és elismeri a fogadó intézmény által értékelt tanulási eredményeket. Ha a tanuló elérte az elvárt tanulási eredményeket, és azokat a fogadó intézmény pozitívan értékelt, akkor a küldő intézménynek az értékelt tanulási eredményeket – minden további értékelés nélkül, elkerülve a kettős értékelést – érvényesítenie kell és a képesítés követelményeinek részeként el kell ismernie. Az érvényesítés és az elismerés azonban csak akkor tud megvalósulni, ha az értékelés megbízható és valid és megfelel a partnerszervezetek közötti – Együttműködési Megállapodásban – rögzített feltételeknek.

Elengedhetetlen az értékelés teljes folyamatának minőségbiztosítása, a partnerszervezeteknek meg kell bízniuk és el kell fogadniuk egymás megközelítéseit és folyamatait (ezeket a mobilitás előtt tisztázni kell és bele kell foglalni az Együttműködési Megállapodásba). A minőségbiztosítás alapvető követelmény a bizalomépítés szempontjából a transznacionális mobilitásban.

AZ ÉRTÉKELÉS SZEREPE ÉS FORMÁI A TANULÁSI-TANÍTÁSI FOLYAMATBAN

A mérés-értékelés minden tanulási folyamatnak kulcseleme. **Az értékelés minősége jelentősen befolyásolja a tanulási folyamatot, a tanuló személyiségének alakítását, a tanuló önértékelését és motivációját, ezért a tanulói teljesítmények értékelése kiemelt figyelmet érdemlő, felelős-ségteljes feladat.** Ennek ellenére, szakmai tapasztalatom szerint az ellenőrzés és értékelés tanulási teljesítményekre gyakorolt hatását a szükségesnél sokkal kevésbé veszik figyelembe a tanárok.

Az értékelés folyamatok, eljárások és módszerek összessége, amelynek célja, hogy meggyőződjünk arról, hogy a tanulók elérték-e a kitűzött célokat, azaz a meghatározott és kívánt tanulási eredményeket.

3.1 Az értékelés funkció

Az értékelés többféle funkciót tölthet be a tanulás-tanítási folyamatban. A mobilitás során jellemzően az alábbiak az értékelés legfőbb funkciói:

- a visszacsatolás: visszajelzés arról, hogy a tanuló hogyan halad, hol tart a kitűzött célok (tanulási eredmények) elérésében,
- tájékoztatás: információ adott időpillanatban a tanuló által birtokolt tanulási eredményekről és azok szintjeiről
- motiválás: a jól alkalmazott értékelés a tanulókat jobb teljesítmény elérésére ösztönzi; hiszen az értékelés – optimális esetben – pozitív megerősítés a tanuló számára és a legfőbb motiváló erő a sikerélmény
- fejlesztés: szakmai- és személyiségfejlesztés, úgynevezett „puha” kompetenciák fejlesztése

Ezek a funkciók szoros kölcsönhatásban vannak egymással és megfelelő értékelési eljárások és módszerek alkalmazása során együttesen valósulnak meg.

3.2 Az értékelés típusai

A tanulási-tanítási folyamatban elfoglalt helye alapján megkülönböztetünk diagnosztikus, formatív és szummatív értékelést. Bár mindhárom értékelésnek helye lehet a mobilitásban is, a külföldi szakmai gyakorlaton lévő tanulók teljesítményértékelésékor dominánsan a szummatív/összegző értékelést alkalmazzuk, ugyanakkor hosszabb távú (több hónapos) mobilitás esetében jelentősége van a formatív, fejlesztő értékelésnek is.

2. ábra: Az értékelés típusai

Az értékelés során a felmért tanulási eredményeket mindig összehasonlítjuk valamivel, azaz viszonyítjuk valamihez. Viszonyítás alapján az értékelés háromféle lehet:

KRITÉRIUMORIENTÁLT ÉRTÉKELÉS

A kritériumorientált értékelés a leggyakrabban alkalmazott értékelési forma. A vizsgák (pl. érettségi, szakképesítő vizsga, szintvizsga, nyelvvizsga) során a tanulók teljesítményét az előre meghatározott követelményekhez (tanulási eredményekhez) viszonyítjuk és ez alapján állapítjuk meg a teljesítmény „értékét”, az érdemjegyet. A kritériumorientált értékelés előfeltétele a pontosan, mérhető módon kidolgozott követelménytámasztás. A szummatív, összegző értékelés jellemzően kritériumorientált értékelés. A kritériumorientált értékelés eredményorientált, kiindulópontja a követelmény, az elvárt teljesítmény. **A tanulási eredmény alapú mobilitás közben és végén** (akár a tanulási folyamat közben fejlesztő céllal, akár a mobilitás végén összegző és minősítő jelleggel) **a kritériumorientált értékelést alkalmazzuk**, amikor arról kívánunk meggyőződni, hogy a tanulók hol tartanak a tanulási eredmények elsajátításában illetve birtokolják-e a munkaprogramban meghatározott tanulási eredményeket. A tanulási eredmények jelentik azt a viszonyítási pontot (referenciát), amelyhez képest különféle értékelési formákkal és módszerekkel megállapítható, hogy a tanuló elérte-e a munkaprogramban – a felek által egyeztetett és – rögzített tanulási eredményeket.

NORMAORIENTÁLT ÉRTÉKELÉS

A normatív értékelés során a tanuló teljesítményét a tanulócsoport többi tagjának teljesítményéhez viszonyítjuk. Minden verseny (pl. szakmai- tanulmányi- vagy sportverseny) normatív értékelés, mivel a versenyzők egymáshoz viszonyított teljesítménye határozza meg a helyezéseket. A normatív értékelés teljesítményorientált, a tanulók teljesítményét hasonlítja össze, ezáltal „sorrendezi” a tanulókat. Versengő típusú tanulóknál ennek motiváló ereje lehet. A normatív értékelésnek is helye van a mobilitás során, ha fejlesztési célból arra vagyunk kíváncsiak, hogy egy adott időpillanatban mit tudnak, mire képesek a tanulók a többiekhez képest egy adott ismeretből, munkafolyamatból, tanulási eredményből.

ÖNMAGÁHOZ VISZONYÍTOTT ÉRTÉKELÉS

Az értékelés nagyon fontos alapja lehet a tanuló korábbi teljesítménye. Ebben a kontextusban a tanuló teljesítményét a korábbi önmagához viszonyítjuk, azaz a tanuló fejlődésének változását, mértékét vizsgáljuk. Ez az értékelés a gyengébben teljesítő tanulóknál is lehet pozitív és motiváló jellegű, mivel nem függ a tanuló csoporthoz vagy kritériumhoz viszonyított teljesítményétől.

3.3 Az értékeléssel szemben támasztott követelmények

A tanulók teljesítményét objektívan, megbízhatóan és érvényesen kell tudni mérni.

Az **objektivitás** azt biztosítja, hogy a mérés és értékelés eredménye tárgyilagos legyen, azaz független legyen a felmérést és az értékelést végző személyétől, szubjektív értékítéletétől. Az objektivitást az írásbeli feladatokkal lehet a leginkább biztosítani, de csak akkor ha az írásbeli feladathoz értékelési útmutatót készítünk, amely részletes, pontos megfogalmazást, félreérthetetlen pontozási szabályzatot tartalmaz az értékelést végző személy számára. Szóbeli felelet/feladat esetében szintén értékelési útmutatóval biztosíthatjuk az objektivitást, amely tartalmazza azokat a tényeket, kulcsszavakat, összefüggéseket, amelyeket a feleletnek, kiselő-

adásnak tartalmaznia kell. Gyakorlati feladatnál a feladatokon túl szükséges egy részletes folyamatleírás és értékelési szempontsor a mérés-értékelést végző személy részére az objektivitás biztosításához.

A **megbízhatóság**, azaz a **reliabilitás** azt jelenti, hogy a mérőeszközünk jól mérje azt, aminek a mérésére kidolgoztuk. A kérdések és válaszok illeszkedjenek az elvárt követelményekhez, a felmért tanulók tudásszintjéhez, és a mérni kívánt kompetenciaszerveződési szinthez. Ebben az értelemben rendkívül fontos, hogy a tanulási eredmények egyértelműen jelöljék ki hogy – Bloom tudásszerveződési taxonómiája¹⁴ alapján – **milyen szintű kompetenciaszerveződési szintet akarunk a mobilitás során fejleszteni és mérni**. A mérés eredményét ne befolyásolják a mérestől független dolgok, pl. kontraszthatás¹⁵, íráskép, tanuló megjelenése és viselkedése stb.

A **érvényesség** azaz a **validitás** követelménye azt biztosítja, hogy mérőeszközünk alkalmas legyen annak deklarált céljának mérésére, tehát valóban azt mérje, amit mérni szeretnénk. Pl. egy konkrét szakmai produktum elvégzésére/elkészítésére (munkatevékenységre) való alkalmasságot akarjuk mérni, akkor ne mérjük az „akadémiai” tudást és a minősítés (érdemjegy) kialakításakor ne vegyük figyelembe a tanuló szorgalmát, kifejezőkészségét vagy azt hogy késik-e a munkából. A tanuló magatartásának értékelését az arra szolgáló egyéb minősítési formákban, például szóbeli értékelésben kell kifejezésre juttatni. Ha a mobilitás elvárt tanulási eredményeit akarjuk felmérni, akkor mérőeszközünk legyen alkalmas a mobilitási periódus alatt elsajátított tanulási eredmények összességének mérésére.

¹⁴ Bloom és követői szerint a tudás hat egymásra épülő, egymással hierarchikus vi-szonyban álló szinten rendezhető el: felidézés, megértés, alkalmazás, elemzés, értékelés, alkotás (Bloom 1956).

¹⁵ A kontraszthatás kiváló vagy nagyon gyenge tanulói produkciók után következik be: egy magas színvonalú feleletet követően a közepes teljesítményt tényleges értékénél alacsonyabbra minősíti a tanár.

3.4 Az értékelés alapelvei

Az értékelés a tanulási folyamat szerves része. Bármit meg akarunk tanulni, szükségünk van a visszajelzésre arról, hogy hol tartunk most a tanulási folyamatban, mire van még szükség, mit kell másképp csinálnunk. **Az értékelés befolyásolja a tanuló tanulási motivációját, viszonyulását a tanuláshoz, a témához, a tanárhoz, gyakorlatvezetőhöz.** Az értékelés felelősségteljes feladat, ezért alaposan meg kell tervezni az értékelés folyamatát. Az alábbiakban néhány olyan alapelvet foglalunk össze, amelyet érdemes szem előtt tartani minden értékelés alkalmával.

Az értékelési folyamat kialakítására vonatkozó alapelvek a mobilitásban:

- Az értékelés a tanulás-tanítási folyamat szerves része, ezért az értékelés folyamatát és minden elemét a mobilitást megelőzően, a mobilitás előkészítésekor szükséges megtervezni. Az értékelés módjának megtervezését célszerű már a tanulási egységek/tanulási eredmények megfogalmazásával szorosan összekapcsolni. Ennek egyik lehetséges formája, hogy olyan "mátrix", vagy hasonló dokumentum készül, amely jól áttekinthetővé teszi, melyik tanulási eredményt milyen módon értékeli, és melyek a megfelelés kritériumai. **Az értékelési kritériumoknak szorosan kapcsolódniuk kell a tanulási eredményekhez.** Az értékelési kritériumoknak mindig azonosnak kell lenniük (pl. ha több országba szervezünk mobilitási programot azonos szakmaterületeken), de az értékelés módszerei országonként lehetnek eltérőek. Nem muszáj azonos értékelési módszereket alkalmazni minden partnerszervezetnél. Az viszont fontos, hogy **az értékelés objektív, megbízható és érvényes legyen.**
- **A tanulási eredmények minősége meghatározza az értékelés minőségét.** Az értékelés csak abban az esetben lehetséges, ha a tanulási eredmények jól megfogalmazottak, azaz világosak, megfelelően részletezettek, a cselekvést jelentő ige megmutatja a tudás/képesség mélységét, kiterjedtségét, komplexitását, a tanulási eredmények kontextusba helyezettek és (szakma)specifikusak. A mobilitás esetében (ha az munkakörnyezetben történik) a tanulási eredmények megfogalmazásánál a munkatevékenységből kell kiindulni. Ha a tanulási eredmény megfelel az előzőekben leírt kritériumoknak, akkor sok esetben már magukban foglalják az értékelési kritériumokat is.
- **Az értékelés a fogadó intézményben történik!** A küldő intézmény már nem értékeli, hanem a fogadó intézmény által értékelt tanulási eredményeket érvényesíti (validálja) és elismeri. El kell kerülni a kettős értékelést.
- **A validáció és az elismerés a küldő intézmény feladata,** amely csak akkor tud megvalósulni, ha az értékelés megbízható és valid és megfelel a partnerszervezetek közötti Együttműködési Megállapodásban rögzített feltételeknek.
- Az értékelés folyamatának **minőségbiztosítása** elengedhetetlen, a partnerszervezeteknek meg kell bízniuk és el kell fogadniuk egymás megközelítéseit és folyamatait (ezeket a mobilitás előtt tisztázni kell és bele kell foglalni az Együttműködési Megállapodásba).

A mobilitásban résztvevő tanuló teljesítményének értékelésére vonatkozó alapelvek:

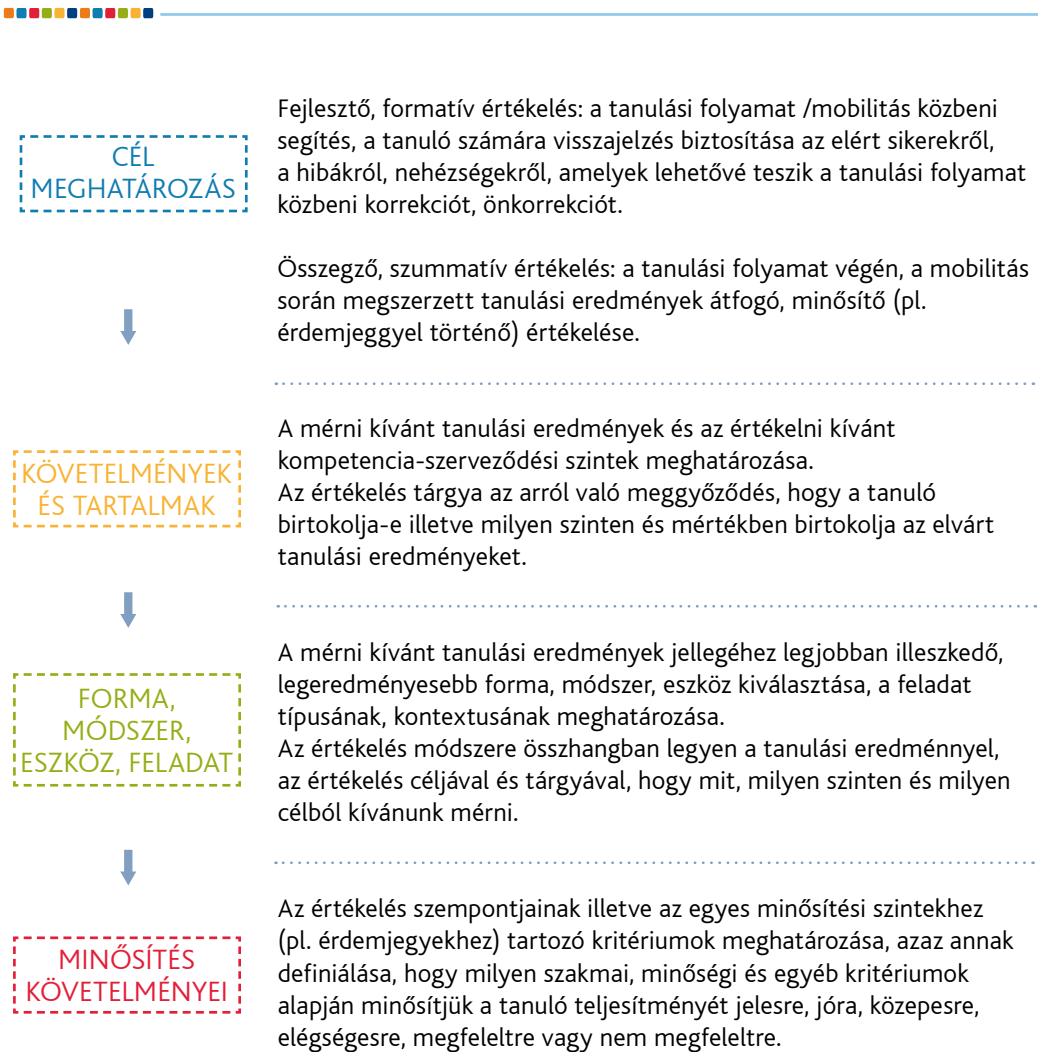
- A tanárnak, gyakorlatvezetőnek **reálisan, tárgyilagosan és objektíven** kell értékelnie. Az értékelés során a gyakorlatvezető megfigyeli a tanuló szakmai tevékenységét és viselkedését. A megfigyelt tevékenységről/viselkedésről tárgyilagosan és konkrétan kell visszajelzést adni. Fontos alapelv, hogy ne a tanulót (pl. a kinézetét, ruházatát, korábbi érdemjegyeit), hanem **a tanuló teljesítményét**, munkához való hozzáállását **értékelje a gyakorlatvezető.** Az értékelés a teljesítményre és ne a személyiségre vagy a feltételezett motivációra utaljon.
- Az értékelés során **minden tanulónak egységes eljárásokat és körülményeket kell biztosítani.** A tanulóknak mindig világos instrukciókat kell kapniuk az értékelés céljáról és tárgyáról, a feladatokról, a feladatvégzés során felhasználható (segéd)eszközökről, a rendelkezésre álló időről, az értékelés szempontjairól és az értékelést végző(k) személyéről.
- Az értékelés, önértékelés akkor eredményes, ha a tanulók **valós helyzetekben, változatos kontextusban mutathatják meg** önmagukat, tanulási eredményeiket, tanulásuk sajátosságait. Az életszerű helyzetekben történő visszajelzések érdemi információkat adnak például arról, hogy mennyire mély a tanuló tudása egy adott területen. (Bartha Éva - Gaskó Krisztina - Golnhofer Erzsébet - Hegedűs Judit 2011)
- A **sikerélmény biztosítása** megerősíti a tanulók motivációját, a sorozatos kudarcélmények pedig közömbössé teszik a tanulót az adott szakmai témakör iránt. Az értékelés során tehát a sikerélmények biztosítására fektessük a hangsúlyt. Először a tanulói teljesítmény pozitívumait emeljük ki, erősítsük meg ha a tanuló valamit jól csinált, majd ismertessük a hiányosságokat, a negatívumokat és tegyünk javaslatot azok kijavítására. Vagy a tanulóval közösen tegyük ezt meg. Fontos, hogy **az értékelés során építő jellegű, konstruktív visszajelzést adjunk.** A konstruktív visszajelzés nem egyirányú (tanári, gyakorlatvezetői) üzenetekből áll, hanem a tanulóval, vagy tanulókkal kölcsönös megbeszélésen alapul. A visszajelzés akkor lehet igazán hatékony és pozitív kimenetelű, ha magában foglalja mind a tanár, gyakorlatvezető, mind a tanulók megfigyeléseit és észrevételeit.

AZ ÉRTÉKELÉS FOLYAMATA, SZEMPONTJAI

Az **értékelés céltudatos, tervszerű és szervezett tevékenység**, amelynek megtervezésekor először az értékelés célját kell meghatározni. A következő lépés a célokhoz illeszkedő követelmények és tartalmak kialakítása, azaz annak definiálása, hogy mit akarunk értékelni. Ezután következik a követelmények értékelésére leginkább alkalmas forma, módszer, eszköz megválasztása és kidolgozása. Végül szükséges az értékelés szempontjainak meghatározása és annak definiálása, hogy milyen kritériumok alapján tekintjük a tanuló teljesítményét pl. kiválónak, átlagosnak vagy fejlesztendőnek (3. ábra).

3. ábra: Az értékelés megtervezésnek folyamata

Az alábbiakban részletesen bemutatjuk a tanulói teljesítmények értékelésének egyes lépéseit.

4.1 Értékelés célja

A mobilitási folyamat során nem csak egy alkalommal kerülhet sor értékelésre. A mobilitás közben inkább a tanulásra motiváló, problémákat feltáró fejlesztő (formatív) értékelésre van szükség, a mobilitás végén pedig a tanulási folyamat során megszerzett tanulási eredmények átfogó, összegző (szummatív), minősítő értékelésére. A mobilitás során tehát az értékelés célja folyamatközbeni (formatív, fejlesztő) és/vagy szummatív (lezáró, minősítő) értékelés lehet. Mindkét értékelési formának megvan a helye és indokoltsága a mobilitás során. Bár a fejlesztő értékelés időigényes, ugyanakkor visszacsatolást ad a tanulási folyamatban való előrehaladásról, a mobilitás adott szakaszára meghatározott és elvárt tanulási eredmények birtoklásának mértékéről. Ha van rá lehetőség, a fogadószervezet/munkáltató vagy a kísérőtanár minden nap végén értékelje a tanuló által végzett tevékenységet és adjon visszajelzést a tanulónak. Ez azért is fontos, mert ha a tanulási folyamat végén derülnek ki a hiányosságok, ott már nincs lehetőség korrekcióra.

A fejlesztő értékelésnek lehetnek ugyanazok a szempontjai mint a minősítő értékelésnek, de a fejlesztő értékelés célja nem a minősítés, hanem a tanulási folyamat – a tanuló – segítése, fejlesztése. Ez az értékelési mód nem a tudás egészét, hanem a részfolyamatokat (tanulási folyamat közben, a gyakorlati képzés közben) a tanulási eredmények bizonyos halmazát értékeli és a tanuló számára nyújt visszajelzést erősségeiről és hiányosságairól, fejlődésének lehetőségeiről. A fejlesztő értékelés célja tehát a folyamatközbeni segítség, a tanuló számára visszajelzés biztosítása az elért sikerekről, a hibákról, nehézségekről, amelyek lehetővé teszik a tanulási folyamat közbeni korrekciót, önkorrekciót. Ezáltal elkerülhető a tanulók lemaradása, ugyanakkor a gyakorlatvezető számára is visszajelzés, ami alapján esetleg változtathat az oktatási módszerein. A fejlesztő értékelés megvalósításának legfontosabb előfeltétele, hogy olyan helyzetet teremtsünk, amelyben a tanuló érdekeltté válik saját hibáinak, hiányosságainak a feltárásában, és abban, hogy ezekkel maga is szembenézzon.

Ezért a fejlesztő értékelésnek fontos szerepe van a tanulók önértékelésének fejlesztésében és a motiváció kialakításában és fejlesztésében is.

Ahogy korábban erről már szó volt, a fejlesztő értékelés nélkülözhetetlen előfeltétele, hogy **a tanulóknak legyenek tanulási céljai, azaz aktív részese legyen a saját tanulási folyamatának.** Ehhez fontos alapot ad, hogy az adott tanulási folyamat követelményei tanulási eredményekben vannak megfogalmazva, hiszen így a tanuló már a tanulási folyamat elején tudja, hogy mi várnak el tőle, milyen követelményeknek kell megfelelnie, milyen szakmai feladatok ellátására lesz képes a tanulás (mobilitás) eredményeképpen.

4.2 Értékelés tárgya

Az értékelés tárgya azt határozza meg, hogy mire irányul az értékelés, azaz mit és milyen szinten akarunk mérni és értékelni. Az értékelés tárgya nyilvánvalóan az arról való meggyőződés, hogy **a tanuló rendelkezik-e azokkal a tanulási eredményekkel** (illetve milyen szinten és milyen mértékben rendelkezik és egyáltalán melyik tanulási eredményekkel rendelkezik), **amelyeket a mobilitás során kellett elsajátítania.** Fontos annak is a meghatározása, hogy adott módszerrel/feladattal mely tanulási eredményeket kívánjuk mérni, és azokat milyen szinten, ismeret, megértés vagy alkalmazás szintjén (vagy együttesen) akarjuk értékelni. Ebben az értelemben rendkívül fontos, hogy már a tanulási eredmények egyértelműen kijelöljék, hogy – Bloom tudásszerveződési taxonómiája¹⁶ alapján – **milyen szintű kompetenciaszer-**

¹⁶ Bloom és követői szerint a tudás hat egymásra épülő, egymással hierarchikus vi-szonyban álló szinten rendezhető el: felidézés, megértés, alkalmazás, elemzés, értékelés, alkotás (Bloom 1956).

veződési szintet akarunk a mobilitás során fejleszteni és mérni. Ez azért is fontos, mert ugyanazon fogadó intézményben, ugyanabban vagy hasonló témakörben nyilvánvalóan más szintű munkavégzést várunk el egy alsóbb vagy felsőbb évfolyamos diaktól, egy szakiskolai, szakközépiskolai vagy érettségi utáni szakképzésben részt vevő tanulótól.

Többször hangsúlyoztuk, hogy **a tanulási eredmény alapú követelménytámasztás, a tanulási eredmények elérését segítő módszerek és az értékelés koherens rendszert alkot egymással.** Ennek megfelelően az 1. táblázat a Bloom-féle kognitív kompetenciaszerveződési szintek szerint ad áttekintést a tanulási eredmények értékelésére használható jellemző igékről, feladatutasításokról és módszerekről. Az 1. táblázatban felsorakoztatott példák nem teljes körűek, a táblázat minden oszlopa bővíthető további elemekkel.

1. táblázat: Jellemző igék és módszerek a tanulási eredmények értékelésére a Bloom taxonómia kognitív szintjei alapján¹⁷

BLOOM TAXONÓMIA KOGNITÍV SZINTJEI	PÉLDÁK ÉRTÉKELÉSRE HASZNÁLHATÓ IGÉKRE/ FELADATUTASÍTÁSOKRA	JELLEMZŐ ÉRTÉKELÉSI MÓDSZEREK ¹⁸
TUDÁS-FELIDÉZÉS (jellemezően tudás kategória) (A tanuló felidéz, felsorol, elmond definíciókat, tényeket, elméleti ismereteket, szabályokat stb. akár anélkül, hogy feltétlenül értené is ezeket.)	<ul style="list-style-type: none"> Definiálja...! Idézza fel...! Azonosítsa...! Sorolja fel ...! Mutassa be...! Sorolja fel, mi mindenre kell odafigyelni, ha...! Határozza meg...! Mutassa be, hogy a ... során milyen folyamatokat alkalmaz, amikor...! Csoportosítsa...! Válassza ki...! 	Írásbeli teszt, feladatlap Önálló vagy kérdésekkel irányított szóbeli felelet, beszélgetés.
MEGÉRTÉS (jellemezően tudás kategória) (A tanuló a megtanult információ magyarázata és értelmezése révén megérti és értelmezi az információ jelentését.)	<ul style="list-style-type: none"> Mutassa be a ... és a ... különbségeit! Határozza meg...! Magyarázza el a ...! Sorolja be a ... a kategóriák egyikébe! Értelmezze...! Igazolja...! Szemléltesse példákkal...! Vesse össze...! 	Írásbeli teszt, feladatlap Önálló vagy kérdésekkel irányított szóbeli felelet, beszélgetés, tanulói kiselőadás

¹⁷ Bloom 1956, Derényi 2006, Kennedy 2007 alapján saját szerkesztés

¹⁸ Mind egyik kompetencia szerveződési szinten fontos szerepe van a hallgatói önértékelésnek és a hallgató társak értékelésének.

ALKALMAZÁS (jellemezően képesség kategória) (A tanuló a megtanult információ magyarázata és értelmezése révén megérti és értelmezi az információ jelentését.)	<ul style="list-style-type: none"> Állítsa sorrendbe ...! Alkalmazza...! Alkalmazza a...kapcsolatos ismereteit a ...során! Válassza ki és alkalmazza ...! Mutassa be, hogyan...! Alkalmazza a ... elvét a ... ra! Végezze el...! Számítsa ki...! Kezelje...! Működtesse...! Készítse elő...! Vonatkoztassa...! Rajzolja fel...! 	Írásban: pl. esszé, esettanulmány, házi dolgozat, záródolgozat, Szóban: önálló prezentáció, bemutatás, demonstráció Gyakorlatban (egyéni vagy csoportos): kutatási vagy probléma/tevékenység alapú feladat (az alkalmazott tanulás-tanítási módszerekhez kapcsolódva), gyakorlati munkavégzés Portfólió
ELEMZÉS (jellemezően képesség és autonómia kategória) (A tanuló a megtanult információt képes alkotó részeire bontani, pl. képes észrevenni a kölcsönös viszonyt és a háttérben nyugvó elveket)	<ul style="list-style-type: none"> Elemesse, hogy miért...! Hasonlítsa össze és hozza összefüggésbe egymással ...! Vitassa meg ...! Hasonlítsa össze...! Számolja ki ...! Magyarázza el, hogyan függ össze ...! Foglalja össze...! Végezze el...! Mérje fel...! Tesztelje...! Indokolja meg...! Diagnosztizálja...! Következtessen...! Mutassa ki...! Támassa alá tényekkel...! Világítsa meg...! 	Írásban: pl. esszé, esettanulmány, házi dolgozat, záródolgozat, Szóban: önálló prezentáció, bemutatás, demonstráció Gyakorlatban (egyéni vagy csoportos): kutatási vagy probléma/tevékenység alapú feladat (az alkalmazott tanulás-tanítási módszerekhez kapcsolódva), gyakorlati munkavégzés Portfólió
ÉRTÉKELÉS (jellemezően autonómia-felelősség kategória) (A tanuló alapos reflexióra, kritikára és értékelésre alapozott döntéseket hoz.)	<ul style="list-style-type: none"> Keressen és fogalmazzon meg olyan problémákat...! Adjon javaslatot ...! Foglalja össze ...! A rendelkezésre álló információk alapján hozzon döntést...! Állítsa össze...! Értékelje...! Végezze el...! Érveljen...! Állapítsa meg...! 	Írásban: pl. esszé, esettanulmány, házi dolgozat, záródolgozat, Szóban: önálló prezentáció Gyakorlatban (egyéni vagy csoportos): kutatási vagy probléma/tevékenység alapú feladat (az alkalmazott tanulás-tanítási módszerekhez kapcsolódva), gyakorlati munkavégzés Portfólió

ALKOTÁS (jellemzően autonóm képesség kategória) <i>(A tanuló új információt, alkotást és ideákat hoz létre a korábban tanultak alapján.)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Hozzon létre...! • Alkosson...! • Tervezze meg...! • Állítsa össze...! 	Vizsgaremek, Portfólió,
	<ul style="list-style-type: none"> • Fejlessze tovább...! • Tanítsa meg...! 	Projektmunka eredménye,

Az értékelés tárgya nem csak a szakmai kompetenciákra terjedhet ki, de a személyes vagy társas kompetenciákra is, úgymint együttműködés a társakkal, kollégákkal; kulturális tudatosság; multikulturnális környezetben való „közlekedés”; problémamegoldás külföldi környezetben; önállóság; kommunikáció stb. hiszen ezen kompetenciák fejlődése szintén pozitív hozadéka a külföldi mobilitásnak. A személyes és társas kompetenciák értékelése történhet önértékeléssel (lásd 4.4. fejezet önértékelés címszó alatt TRIFT projekt példáját) és/vagy a kísérő tanár értékelésével.

JÓ GYAKORLAT!

A kulcskompetenciák értékelésére láthatunk rendkívül értékes példát az FM Közép-magyarországi Agrár-szakképző Központ Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium mobilitási gyakorlatában¹⁹.

Az 1. számú mellékletben található példa a mobilitáshoz szorosan kapcsoló kulcskompetenciákat (IKT, személyes, nyelvi, interkulturális, biztonság) tanulási eredmény alapú értékeléséhez nyújt hasznos mintát. Az egyes kompetenciákhoz tartozó elvárásokat tanulási eredményekben, tudás + készség – attitűd – autonómia/felelősség kontextusában határozták meg. A tanulási eredmény leírások kiválóak (pontosak, konkrétak, kontextusba helyezettek, jól specifikáltak) és jól példázzák, hogyan lehet a nem szakmai kompetenciákat tanulási eredményekben definiálni. Dicséretes, hogy az intézmény energiát fordított a kulcskompetenciák tanulási eredmény alapú mérésének kidolgozására, hiszen a szakképzés során nem hagyhatjuk figyelmen kívül a szakmai kompetenciák megalapozását és fejlesztését támogató általános kompetenciák formálását sem, mint pl. anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció, infokommunikációs kompetenciák, társas kompetenciák. Ugyancsak nem mondhatunk le a szakmai kompetenciák működtetésében részt vevő személyes kompetenciák indirekt módon történő alakításáról. Példánkban ezek a kompetenciák a mobilitás jellégéből adódóan kiegészültek az interkulturális és biztonság kompetenciákkal.

Egy ilyen jellegű tanulási eredmény leírás segíti a tanulót is az önértékelésben, láthatóvá teszi számára hogy milyen sok kompetenciával gazdagodott (amire esetleg nem is gondolt vagy nem volt számára nyilvánvaló) és támpontot nyújt a munkanapló íráshoz is.

A példában bemutatott kulcskompetenciánk értékelését a kísérő tanár végzi minden diákra külön-külön, melyet a tanuló a gyakorlat végén megkap.

¹⁹ Az iskoláról és az érintett mobilitási programról az 5. számú mellékletben található részletes információ.

4.3 Értékelés formája

Az értékelés formája – a tanulási eredmény alapú követelményekhez illeszkedő, elvárt produktumok szempontjából – írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati lehet. Az értékeléshez olyan körülményeket kell teremteni, amely az adott tanulási eredmények birtokában végezhető tevékenységekkel azonos vagy azt pontosan modellezi. Az értékelés megvalósulhat valós munkavégzés közben is. Fontos, hogy az értékelés formája illeszkedjen az értékelés tárgyához. Ha a mobilitás munkáltatónál realizálódik, akkor az alapelve a munkatevékenységbe ágyazott szakmatanulás. Ennek megfelelően a mobilitás során a gyakorlati munkavégzés az elsődleges cél, tehát az értékelés formája is jellemzően gyakorlati. Ugyanakkor a gyakorlati feladat végrehajtása minden esetben kiegészülhet szóbeli számonkéréssel, például a kivitelezés lépéseinek szóbeli bemutatásával és magyarázatával. Így a tanuló számára is még inkább rögzülnek a kivitelezés lépései, a tanuló társak is tanulnak az elhangzottakból és a tanár/gyakorlatvezető számára is egyértelműbbé válik, hogyha a tanuló valamit nem jól csinál, akkor annak mi lehet az oka (ismeret hiány, megértési szint hiánya stb.) A gyakorlati jellegű feladatoknak a legtöbb esetben természetes velejárója a verbalitás, pl. a munkatársakkal/ügyféllel/vendéggel/beteggel történő kommunikáció során.

4.4 Értékelés módszere

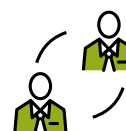
Az értékelés szintje, funkciója, tárgya befolyásolja, hogy milyen módszerekkel lehet legeredményesebben mérni a meghatározott tanulási eredményeket. Az értékelési forma jellegadó ismérvéhez illeszkedő módszert vagy módszereket kell választani.

Az értékelés gazdag módszertárából válogatva igen sokféle módon lehet meggyőződni a tanulási eredmények birtoklásáról, a kompetenciák szintjéről:

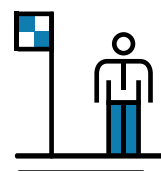
ÍRÁSBELI FORMA: például teszt, feladatlap, esettanulmány, esszé, házi dolgozat, záródolgozat.

Az írásbeli forma – bár tartalmazhat képesség és attitűd jellegű feladatokat is – elsősorban tudás jellegű elemek felmérésre alkalmas.

SZÓBELI FORMA: önálló vagy kérdésekkel irányított felelet, beszámoló, beszélgetés (munkaszituációban vagy azon kívül), magyarázat, tanulói kiselőadás/prezentáció.

A szóbeli módszerek adnak legtöbb teret a szubjektivitásnak, de ha az előzetesen és jól megfogalmazott tanulási eredmények mentén történik a szóbeli értékelés, akkor az az értékelést végző és a tanuló számára is egyaránt kijelöli és láthatóvá teszi a célokat.

GYAKORLATI FORMA: szimulált vagy valós helyzetgyakorlat, szerepjáték, tényleges munkavégzés közbeni megfigyelés (az értékelő személy(ek) előre kidolgozott szempontok szerinti végzi(k) az értékelést, a feladathoz értékelési szempontrendszer, értékelő lap és értékelési útmutató készül), vizsgaremek, valamilyen produktum/alkotás létrehozása és bemutatása/elemzése egy „zsűri” jelenlétében, egyéni vagy csoportos kutatási vagy probléma/tevékenység alapú munka, projektmunka.

Kiemelt figyelmet érdemel két olyan módszer, amelyek – bár gondos előkészítő munkát és jelentős energia befektetést igényelnek a projektpartnerek részéről – eredményesen és hatékonyan használhatók a tanulók kompetenciáinak megismerésére. Az **önértékelés** és a **portfólió** módszerével a tanulók kompetenciáira is „fény derülhet”, amelyek más módszerekkel bizonyosan rejtve maradnak. Míg az önértékelés elsősorban fejlesztő értékelés céljával, a portfólió – akár önállóan, akár más módszerrel kombinálva – minősítő értékelésre is eredményesen alkalmazható.

Bármilyen módszert is választunk, a lényeg az, hogy **a mérés-értékelés módszere összhangban legyen a tanulási eredménnyel**, és az értékelés céljával és tárgyával, hogy mit, milyen szinten és milyen célból kívánunk mérni. Meg kell határozni, hogy melyik módszerrel lehet a legeredményesebben mérni és értékelni az adott tanulási eredményt. A mobilitás során a szimulált vagy valós helyzetgyakorlat, **a munkavégzés közbeni megfigyelés** lehet a leghatékonyabb. Ezt erősíti meg a 4. számú mellékletben található értékelő lap is, amely tartalmazza az értékelési eljárásokat is, úgymint „megfigyelés munka közben”, „gyakorlati értékelés szituációban”.

Az értékelés során érdemes a tanulót a valósághoz legjobban közelítő helyzetbe helyezni és a feladatvégzés közben meghatározott szempontrendszer szerint megfigyelni a munkavégzését. Az értékelés szempontrendszerét a tanulónak is ismernie kell. Ha olyan munkatevékenységről van szó, amelynek meghatározó jellege az interakció, akkor szimulált helyzetben is az ügyfél/vendég/kliens stb. szerepét minden esetben játssza el egy tanulótárs, vagy munkatárs, vagy tanár. Az ügyfelet eljátszó személynek akár szerepkártyát is adhatunk, amelyen leírjuk, hogyan viselkedjen a tevékenység közben. Ennek az az előnye, hogy **ha valós személlyel történik az interakció, akkor az fejleszti a tanulók kommunikációs, szociális és reflexiós készségeit is**.

Ha szimulált helyzetről van szó, akkor minden esetben pontosan meg kell határozni a helyzetet, amelyben a tanulónak a feladatát végeznie kell. Pl. meg kell határozni a körülményeket, a helyszínt, az ügyfelek számát, státuszát, stb. pl. egy szociális gondozó vagy egészségügyi szakmában a gondozott/beteg státuszát (pl. életkora, fekvő beteg, önellátó beteg, fertőző beteg stb.) az orvosi utasítást, az adott beavatkozás jellegét, ez ellátandó terület jellegét (pl. seb típusát, vérzés helyét, stb.)

A helyzetgyakorlat kiegészíthető videokontrollal. Ez azt jelenti, hogy a helyzetgyakorlatról videofelvétel készül, a helyzetgyakorlatot követően történik a felvétel közös visszanezése, feedback: önreflexió, reflexió a tanulótársaktól, oktatói reflexió+tanácsadás. Ez ugyan időigényes, de rendkívül hatékony fejlesztő értékelési forma. Időigénye = (helyzetgyakorlat + helyzetgyakorlat visszanezése + feedback) szorozva a tanulók létszámával.

4.4.1 Önértékelés

A fejlesztő értékelésnek fontos eleme a tanulói önértékelés. Az önálló tanulás képességének alapja a tudatos, reflektív tanulás, azaz, hogy a tanuló tisztában legyen saját tanulási stílusával, erősségeivel és gyengeségeivel. Az önértékelés fontos eszköze annak, hogy a tanuló átlássa a tanulás céljait, a tanulás során szerzett új ismereteit összekapcsolja a korábbi ismereteivel, képes legyen a megtanultakat más kontextusban is alkalmazni, egy-egy tanulási szakasz lezárásakor értékelje saját teljesítményét a már elért és a még el nem ért célok és követelmények mentén. Ennek a nagyon hosszú folyamatnak, a tanulás tanulásának lehet része, egy apró lépése, ha a mobilitásban résztvevő diákok, ismerve a célokat, maguk is nyomon követik

saját tanulásuk folyamatát. A mobilitás során adjunk lehetőséget arra, hogy **a tanuló értékelje a saját teljesítményét**. Az önértékelés képessége nem öröklött, hanem tanult képesség, ezért a tanulókat segíteni kell abban, hogy képesek és készek legyenek önmaguk tudásának és teljesítményének reális értékelésére. **Ezt ösztönző légkör megteremtésével és az értékelés céljainak tisztázásával támogathatjuk. Az önértékeléshez adhatunk szempontokat, illetve tehetünk fel kérdéseket**, de a tanulókat is készíthetjük saját értékelési szempontok kialakítására. Hagyjunk időt arra is, hogy a tanuló elmondja, hogyan érezte magát a helyzetben, mi okozott számára nehézséget és miért, milyen kérdései vannak? Ez azért is fontos, mert a tanulói is átgondolja, hogy mit és hogyan tanult, milyen erősségei és milyen gyengeségei vannak és „rákényszerítjük”, hogy a tapasztalatait tudatosan feldolgozza. Ez azért lényeges, **mert nem önmagából a tapasztalatokból, hanem azok tudatos feldolgozásából tanulunk**. Ezért, ha van rá mód, értékeljük közösen a tanulóval és a tanulótársakkal a tanulási folyamatot egyéni és csoportos beszélgetések során.

Az önértékeléshez (amely a fejlesztő értékelés eleme) fejleszthetünk önálló mérőeszközt vagy alkalmazhatunk tanulási eredmény alapú kompetenciamátrixot, vagy használhatjuk a minősítő értékeléshez készített mérőeszközt vagy annak egy részét is. Ez utóbbira láthatunk példát a 3. számú mellékletben, amelyben a szociális gondozó szakképzésben résztvevő tanulók minősítő értékelésére fejlesztett értékelőlapon helyet kap az önértékelés is.

Az **önértékelés módja lehet a tanulói munkanapló vezetése is**, ha az nem csak leíró, hanem elemző jellegű és pl. strukturált, az átgondolást, és az értékelést segítő szempontok, kérdéssorok mentén leírják tapasztalataikat, észrevételeiket, azt, hogy miben érzékeltek problémát, hogy hol tartanak adott tanulási eredmények elérésében.

JÓ GYAKORLAT!

A 2010-2012 között, 5 ország²⁰ együttműködésében megvalósuló „TRIFT – Transfer of Innovation into the Area of Foreign Trade” Leonardo da Vinci projektben a partnerek a külkereskedelmi szakmában alakítottak ki jól használható kompetenciamátrixot²¹ és értékelő rendszert. A tanulási eredmény-leírások magukban foglalják azt, hogy a tanulónak mit, hol, milyen szinten, milyen körülmények között kell elvégeznie.

Az értékelésnek szerves része a tanulói önértékelés a mobilitás előtt és után, ehhez konkrét értékelő lapot (szempontsört) dolgoztak ki. A szakmai kompetenciák mérésére alkalmas szempontsör a **szakterületi kompetenciamátrix** kompetenciatereit követi és szintezi azokat.

A szakmai önértékelés dokumentuma angol nyelven elérhető a projekt honlapján:

www.trift.eu/documents/en/wp-1/trift-questionnaire-prof.pdf

Nemcsak a szakmai, de a **transzverzális kompetenciákat is (ön)értékelik**, úgymint idegen nyelv, matematika, média- és technikai eszközhasználat, másokkal való együttműködés, problémamegoldás, más kulturális környezetben való „közlekedés” képessége stb.

A transzverzális kompetenciák önértékelési dokumentuma angol nyelven elérhető a projekt honlapján:

www.trift.eu/documents/en/wp-3/trift-questionnaire-trans.pdf

²⁰ Németország, Bulgária, Svédország, Franciaország, Egyesült Királyság

²¹ A külkereskedelmi terület kompetenciamátrixa angol nyelven elérhető a projekt honlapján: <http://trift.eu/documents/en/wp-1/competence-matrix.pdf>

A mobilitás eleji és végi önértékeléssel a mobilitás hozzáadott értékét is mérjük. A tanulói kérdőíves önértékelés után az értékelés második lépése a tanulók reflexiói arra vonatkozóan, hogy mit tanultak a mobilitás alatt. Nyitott kérdések mentén kell leírnia a tanulóknak, hogy milyen tapasztalatot szerzett, hogy ő maga „döbbenjen rá”, ismerje fel, hogy mennyi kompetenciával gazdagodott. Az értékelés harmadik lépése, hogy a vállalat értékeli a munkavégzéshez szükséges kompetenciákat ötfokozatú skálán a kiválótól a nem megfelelőig (www.trift.eu/documents/en/wp-6/employers-evaluation.pdf). Az értékelés negyedik lépése, a tanulókat kísérő tanár értékelése (www.trift.eu/documents/en/wp-6/workingbased-competences-evaluation.pdf; www.trift.eu/documents/en/wp-6/presentation-evaluation.pdf)²².

JÓ GYAKORLAT!

A 2. számú mellékletben a Budapesti Innovatív Gimnázium és Szakgimnázium mobilitási gyakorlatából²³ láthatunk jó példát a szakmai gyakorlat előtti és utáni önértékelésre. A tanulókat meghatározott kérdések támogatják annak célratoró átgondolásában, hogy milyen elvárásai vannak a mobilitás egészével, a fogadó intézménnyel és saját magukkal szemben. Ez azért jó és támogatandó megoldás, mert így egyrészt a tanuló tudatosabb viszonyba kerülhet a tanulási (mobilitási) folyamattal, másrészt a mobilitás végén saját maga is értékelheti, hogyan teljesültek az előzetes elvárásai. A szakmai gyakorlat teljesülése utáni önértékelő kérdőív szintén kérdések mentén vezeti a tanulót a szerzett tanulási eredmények, tapasztalatok, élmények, benyomások átgondolására. A mobilitás eleji és végi önértékelés remek megoldás, mert ez a mobilitás eredményességét és hozzáadott értékét is „méri”. A mobilitás utáni önértékelő kérdéssor továbbfejleszthető és kiegészíthető pl. olyan szempontokkal, hogy az egyes kompetenciátöbbletre milyen feladatok során vagy kontextusban tett szert a tanuló, vagy ha elégedett vagy éppen elégedetlen volt, akkor ezt mi okozta.

Az önértékelésnek fontos eszköze lehet a tanulói munkanapló is. A munkanapló strukturált, kérdésekkel instruált változatára látunk példát az 1. számú mellékletben. A munkanapló rendszer vezetése támogatja pl. a nyelvi és interkulturális kompetenciák fejlesztését is. Ezt erősítette meg saját mobilitási tapasztalatai alapján Tóth Judit Emma, az FM Közép-magyarországi Agrárszakképző Központ Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium nemzetközi kapcsolattartója, aki kísérőtanárként maga is résztvevője több mobilitási programnak. „Az idegen nyelv fejlesztése a mindennapos munkanapló írásnak köszönhetően sokat fejlődik, a tanult új kifejezések berögzülnek, átismétlésre kerülnek. A tanult anyagok elmélyítését a kahoot és a duolingo program nagyban segíti, ami különösen hasznos az SNI-s tanulók számára. Mivel a gyakorlati idő 10 hét, a diákok közben a fogadó ország diákjaival élnek és tanulnak együtt, fontos az interkulturális ismeretek fejlesztése, melyet a munkanapló utolsó része tesz teljessé, minden nap egy új dolgot kell tanulni a kultúráról. Az átélt élményeken keresztül a diákok jobban megismerik az adott ország szokásait, az emberek viselkedését, pár hét eltelté után pedig az interneten való böngészésre ösztönzi őket, ahol új információkkal lesznek gazdagabbak.”

²² A projekt során fejlesztett kompetenciamátrix, az értékelés szempontjai, a különböző szereplők számára fejlesztett értékelési szempontok, értékelőlapok és más dokumentumok elérhetőek angol nyelven a projekt honlapján: www.trift.eu/

²³ Az iskoláról és az érintett mobilitási programról az 5. számú mellékletben található részletes információ.

TIPP!

Bár nem kapcsolódik szorosan a mobilitáshoz, példaként érdemes felidézni két, széles körben ismert és alkalmazott, önértékelést is lehetővé tevő referenciakeretet.

Az idegen nyelvi kompetenciák önértékelését is lehetővé tevő, az Európa Tanács által kidolgozott Közös Európai Nyelvi Referenciakeret három szintleíró jellemző mentén írás, beszéd (folyamatos beszéd, társalgás), szövegértés (olvasás, hallás utáni megértés) hat szintet határoz meg²⁴. A referenciakeret tanulási eredményei azt írják le, hogy a nyelvtanulóknak az egyes szinteken milyen képességekkel kell rendelkeznie olvasás, írás, beszéd és hallás utáni értés terén. A KER tehát az egyes szintek kimeneti követelményeit tartalmazza. A szintleíró jellemzők pedig alapvetően a képességeken keresztül határozzák meg az egyén által elért tanulási eredményeket.

A digitális kompetencia önértékelését és fejlesztését támogató referenciakeret (IKER) szintén a tanulási eredmény alapú szemlélet alapján fogalmazza meg a kimenetre vonatkozó állításokat. A 2012-ben kidolgozott, majd 2015-ben átdolgozott Infokommunikációs Egységes Referenciakeret 2015 (továbbiakban: IKER²⁵) – illeszkedve az Európai Digitális Kompetencia Keretrendszerhez²⁶ – a digitális kompetencián belül öt részterületet²⁷ határoz meg, amelyeken keresztül egyrészt megragadható az egyén digitális kompetenciája, másrészt amelyekre a képzési program fejlesztés irányul.

Az IKER az öt részterület mentén 4 szintet határoz meg, melyek segítségével leírható az egyén digitális kompetenciájának fokozatos fejlődése. Az egyes szintek kimeneti jellemzői tanulási eredményekben, az MKKR-hez illeszkedő tudás+képesség+attitűd+autonómia/felelősség kontextusában vannak meghatározva. Az IKER-ben az egyes szintek (hasonlóan az MKKR szintekhez) magukban foglalják az alacsonyabb szinteket (azaz pl. egy 2. szinten álló egyén rendelkezik az 1. és a 2. szinthez kapcsolódóan meghatározott kompetenciával). Az IKER szintezése megfelel az MKKR azonos számú szintjeinek, az IKER 4-es szintjének kialakítása a középfokú informatikai érettségi vizsgán elvártakhoz igazodik (Praktikus útmutató 2015). Az IKER 1. és 2. szint az alapfokú felhasználó, míg a 3. és 4. szint az önálló felhasználó szintnek felel meg. Az IKER önértékelő dokumentum²⁸ segítségével mindenki könnyen áttekintheti, hogy saját digitális kompetenciája jelenleg milyen szinten áll az egyes részterületeken.

²⁴ A KER magyar nyelvű változata elérhető: <https://rm.coe.int/168045bb5b>

²⁵ Az IKER a TÁMOP 2.1.2/12-1 „Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése” című kiemelt projektben került kidolgozásra 2012-ben, ennek felülvizsgálata és átdolgozása történt meg 2015-ben.

²⁶ A DIGCOMP, a digitális kompetencia értelmezésének és fejlesztésének európai keretrendszere elérhető: [www.publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC106281/web-digcomp2.1pdf_\(online\).pdf](http://www.publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC106281/web-digcomp2.1pdf_(online).pdf)

²⁷ Az öt részterület a következők: 1. Információ gyűjtése, felhasználása, tárolása; 2. Digitális, internet alapú kommunikáció; 3. Digitális tartalmak létrehozása;

4. Problémamegoldás, gyakorlati alkalmazás; 5. IKT biztonság.

²⁸ Az IKER önértékelő elérhető: <http://progress.hu/wp-content/uploads/2017/03/IKER-O%CC%88NERTEKELO.pdf>

Az IKER önértékelő példákkal elérhető: http://progress.hu/wp-content/uploads/2017/03/IKER_%C3%B6nerterekelo_peldakkal.pdf

4.4.2 Portfólió

Az önértékeléshez szorosan kapcsolódik és hasonló megközelítést – a reflexív tanulás egy módját – képviseli a **portfólió módszer**, amely az egyéni fejlődés és tanulási út nyomkövetésének, bemutatásának és dokumentálásának egyik leghatékonyabb módja. A portfólió olyan dokumentumok („bizonyítékok”) gyűjteménye, amelyek megvilágítják valakinek egy adott területen szerzett tudását, képességét, attitűdjét, felelősség-autonómiáját. **A portfólió a teljesítmény, az előrehaladás, a kompetenciák, a tanulási-tanítási folyamat, a fejlődés állomásainak bemutatására szolgál.** Maga a portfólió sokféle célra használható²⁹, itt a tanulási folyamatot dokumentáló portfólióról van szó. Ebben az értelemben a portfólió olyan dokumentumok³⁰ rendszerezett gyűjteménye, amelyek a mobilitás, mint tanulási folyamat során keletkeznek, bemutatja, igazolja, dokumentálja a kompetenciák fejlődését és a tanulási eredmények birtoklását, segíti a tanuló számára is saját teljesítményének, fejlődésének megítélését, lehetővé teszi a mobilitás (tanulási folyamat), a szakmai és személyes kompetenciák fejlődésének és a mobilitás eredményességének átfogó értékelését. **A portfólió segítségével dokumentálható a teljes tanulási folyamat, lehetőséget ad a folyamatos értékelésre, önértékelésre, önreflexióra.**

A portfólió értékelése során a tanár és a diák számára láthatóvá, értelmezhetővé válik a tanulás folyamata, az adott eredményhez vezető út is. A portfólió értékelése mindenekelőtt a tanulói önértékelésre támaszkodik. A portfólió fejlesztheti a tanulók döntésképeségét és önértékelését, az önreflexió, a metakogníció képességét a tanítási-tanulási folyamatban. A tanulás, értékelés és önértékelés folyamatai a portfólió alkalmazása során egymással összefonódva jelennek meg. A portfólió nyilvános bemutatása az iskolavezetés, az osztálytársak, a szülők és a leendő munkáltatók előtt sokkal többet árul el a tanulók komplex kompetenciáiról, mint a puszta osztályzat. Komplexen bontakozik ki a tanuló portréja: tanulási stílusa, stratégiája, technikája, s azok fejlődési irányai (Radnóti 2007).

A portfólió készítésére és az önreflexióra „meg kell tanítani” a tanulókat. A portfólió készítéséhez érdemes szempontokat, iránymutatást adni, az önreflexiót pedig ösztönözni kell. A portfólió tartalmazhat dokumentumokat, fotókat, videókat, referenciákat, munkanaplókat, élménybeszámolókat, a tanulók által készített produktumokat, munkadarabokat és annak fotó- vagy írott dokumentációját stb., bármit ami a tanulási folyamat és a tanulói teljesítmények „bizonyítékai”. Fontos, hogy a portfólió ne csak dokumentumokat, produktumokat tartalmazzon, hanem reflexiókat is. A tanuló írja le, hogy mit tanult; miért érzi ezt fontosnak vagy éppen haszontalannak; hogyan tudja alkalmazni a tudását különböző helyzetekben; miben van szüksége fejlődésre; mit fog tenni annak érdekében, hogy a hiányzó vagy fejlesztendő kompetenciákat megszerezze illetve fejlessze; hogyan érzi magát bizonyos helyzetekben; milyen érzései, benyomásai vannak; mi jelent sikert vagy kudarcot számára; hogyan értékeli saját teljesítményét; hogyan tud együttműködni a tanuló társakkal, kollégákkal; mi jelenti számára a legnagyobb nehézséget; mi jelenti számára a legnagyobb örömet, elismerést; milyen tervei, célja vannak stb.

²⁹ A témáról bővebben: Falus Iván - Kimmel Magdolna (2009): A portfólió. Gondolat Kiadó, Budapest.

³⁰ A dokumentum kifejezés tágan értelmezendő, nem csak írott anyagok, hanem fényképek, videók, munkadarabok stb. is beletartoznak. Ezek a dokumentumok származhatnak a tanulóktól, a tanuló társaktól, a tanároktól/gyakorlatvezetőktől, vagy azoktól a személyektől, intézményektől, akikkel a tanuló a mobilitás során kapcsolatba került.

A portfólióhoz összeállíthatunk konkrét szempontsört vagy kérdéssort is, ami „vezeti” a tanulót a portfólió elkészítésében és az (ön)reflexiók megfogalmazásában. Erre láthatunk példát a TRIFT projektben, amelyben a portfólió elemeihez illeszkedő „úrlapokat” fejlesztettek, pl. a vállalat bemutatására (www.trift.eu/documents/en/wp-3/companys-profile-form.pdf), a személyes célok megfogalmazásához (www.trift.eu/documents/en/wp-3/goals-for-the-internship.pdf), a heti beszámolókhöz (www.trift.eu/documents/en/wp-4/weekly-report.pdf) stb.

A portfólió szerkezeti struktúráját érdemes előre vagy a tanulókkal közösen kialakítani. Nincs szabály arra vonatkozóan, hogyan kell felépülnie egy portfóliónak, itt most egy lehetséges struktúrát³¹ mutatunk be³²:

- Áttekintés/bemutatkozás/bevezetés

A portfólió első fejezetében (amelynek bármilyen címet adhatunk) a tanuló mutassa be, definiálja önmagát, az erősségeit, sajátos tulajdonságait, a tanult szakmájával kapcsolatos nézeteit, a céljait, a mobilitással szembeni elvárásait, esetleges félelmeit stb.

- A mobilitás követelményei, helyszíne, körülményei, az adott ország (város) és annak társadalmi, gazdasági, kulturális jellemzői

A tanuló mutassa be az adott országot, annak jellemzőit (összehasonlítva pl. Magyarországgal), a várost, az adott szervezetet és annak felépítését, tevékenységét, személyi és tárgyi erőforrásait, a szűkebb munkahelyet/munkakörnyezetet, annak jellemzőit, felszereltségét, a kollégákat stb.

- A szakmai munkavégzéshez közvetlenül kapcsolódó feladatok, események

Milyen feladatokat végzett a tanuló, milyen körülmények között, milyen eszközökkel, anyagokkal, kikkel együttműködve, mi jelentett újdonságot, mi volt nehéz vagy könnyű, milyen benyomásai, érzései voltak, milyen feladatokat végzett önállóan, vagy szakmai irányítással, kapott-e visszajelzést a munkájára vonatkozóan a gyakorlatvezetőtől, a kollégáktól, a kliensektől; milyen helyi szokásokat figyelt meg, a munkavégzés, a körülmények miben hasonlók vagy különböznek a hazaitól stb.

- Szakmai kompetenciák fejlődése, önreflexió, dokumentáció

Milyen új ismereteket tanult, milyen kompetenciái fejlődtek és milyen tevékenységeken keresztül, milyen új szakkifejezéseket tanult, milyen élményekkel gyarapodott, mi az ami nehézséget okoz vagy nem ért és mi ennek az oka, hogyan lehetne ezen változtatni; a tanultakat hogyan és milyen módon tudja alkalmazni pl. hazai környezetben, milyen produktumokat hozott létre, mi volt a legnagyobb sikerélmény, mi volt kudarcélmény és miért, hogyan boldogul az idegen nyelvvel stb. A leírtakat érdemes írásos és fotódokumentációval vagy más módon illusztrálni.

- A szakmai munkavégzéshez közvetlenül nem kapcsolódó események és ez ezekhez kapcsolódó élmények

Pl. városnézés, múzeumlátogatás, utazás, vásárlás, bármilyen ügyintézés, üzeme látogatás, kiállításon vagy vásáron való részvétel, kapcsolatteremtés a helyi lakosokkal stb. Ne felejtjük el, hogy bármilyen tevékenység lehet új ismeret, kompetencia forrása.

³¹ A tanulási portfólióra egy másik példát találhatunk az alábbi oldalon: www.tka.hu/docs/palyazatok/ecvet10_pelda_tanulasi_portfoliora.pdf

³² Érdemes tanulmányozni a TRIFT projektben fejlesztett portfólió struktúráját is, amelyet az alábbi oldalon lehet elérni: <http://trift.eu/documents/en/wp-3/structure-of-the-portfolio-schedule.pdf>

- Társas és személyes kompetenciák fejlődése, Társas és személyes kompetenciák fejlődése, ön-reflexió, dokumentáció

A mobilitás során nem csak a szakmai kompetenciák fejlődnek, de az idegen nyelvi, a kulturális, a digitális, a kommunikációs, az együttműködési, probléma-megoldási stb. kompetenciák is. Érdemes végiggondolni, hogy ezen kompetenciákban mikor, hol, milyen tevékenységek kapcsán, milyen szinten sikerült fejlődni, pl. hogyan sikerült az eltörött szemüveg pótlása; a más kultúrából származó kollégákkal, vendégekkel való együttműködés; az önálló életvitel, háztartásvezetés stb.

- Elért eredményeim – amire büszke vagyok

Ösztönözzük arra a tanulókat, hogy portfóliójukat külső megjelenésében is tegyék egyedivé, illusztrálják képekkel, rajzokkal, piktogramokkal, színekkel stb., fejezze ki egyéniségüket. A portfólió készülhet digitális formában is.

A portfóliót értékelni kell, amelyhez értékelési szempontokat kell kidolgozni, amelyeket meg kell ismertetni a tanulókkal is.

Az értékelést is (az értékelés céljától, a mobilitás jellegétől és a szakmáktól függően) többféle aspektusból végezhetjük, egy lehetséges szempontsor lehet pl. az alábbi:

- Mennyire rajzolódna ki a portfólióból az egyéni fejlődés, az előrehaladás, a kompetenciák, a tanulási-tanítási folyamat fejlődési állomásai?
- Mennyire (jól) dokumentált a tanulási folyamat és a szakmai és személyes fejlődés bemutatása? A „bizonyító” dokumentumok relevánsak-e?
- A portfólió struktúrája megfelelő-e, logikus-e? Egyéni kreativitás megjelenik-e?
- Az önreflexiók mélysége, összetettsége
- A nyelvi megformálás (szakmai nyelv és köznyelv megfelelő használata, nyelvhelyesség, helyesírás) és a portfólió igényessége (a tartalmi részek milyen mértékben kidolgozottak, alaposak, igényesek?)
- A portfólió külső megjelenésének igényessége, kivitelezés, esztétikusság

A portfólió jó alapja lehet a külföldön szerzett tapasztalatok itthoni strukturált bemutatásának pl. egy iskolai rendezvényen, nyílt napon, szakkiállításon.

4.4.3 Feladatkészítés

A tanulási eredmények értékelésére több módszert együttesen is alkalmazhatunk. A tanulási eredmények megfogalmazása és értékelése szakmánként eltérő sajátosságokkal rendelkezhet és jelentősen különbözhet. Másféle kompetenciakészlettel, tanulási eredménnyel, értékelési módszerrel és kritériummal dolgozik a gépészeti szakma, mint a szociális vagy vendéglátóipari szakma. Ugyanaz az értékelési módszer, amelyik az egyik esetben hatékonyan működik, egyáltalán nem biztos, hogy egy másik szakma esetében is alkalmazható. Ennek ellenére egy másik szakmaterület példáit, jó gyakorlatait is érdemes tanulmányozni, mert azok a megoldások megtermékenyíthetik a gondolkodást a saját szakterületünkön is.

Az értékelési módszerek, technikák megválasztását alapvetően a vizsgált tanulási eredmény jellegéhez kell alakítani. Az adott módszerhez feladatot kell készíteni vagy (munka)tevékenységeket kell rendelni.

A jó feladat:

- komplex: alkalmas a tanuló által birtokolt tanulási eredmények, a tanuló képességeinek globális, átfogó értékelésére;
- megfelelő nehézségű: illeszkedik az elvárt tanulási eredmények és az adott képzés kimeneti szintjéhez;
- részletes és egyértelmű: (feladat, helyszín, szituáció, körülmények, kontextus, idő stb.): a tanuló visszakérdezés nélkül megérti és képes teljesíteni a feladatot;
- szakszerűen és pontosan megfogalmazott: a feladat utasítás legyen, megfelel az értékelni kívánt kompetenciaszerveződési szintnek, a feladat megszövegezése (akár írásban akár szóban) az adott szakmára jellemző terminológiát használja;
- vizuális megjelenítése megfelelő (amennyiben szükséges, pl. szakrajz esetében);
- a rendelkezésre álló idő alatt teljesíthető.

Fontos annak a meghatározása is, hogy a tanulási eredményeket milyen művelési szinten, pl. ismeret, megértés vagy alkalmazás szintjén (vagy együttesen) akarjuk mérni és értékelni. Ezért a feladatutasításokat körültekintően kell megfogalmazni, hogy azok jól illeszkedjenek a ténylegesen mérni kívánt kompetenciaszerveződési szintekhez. Optimális esetben a tanulási eredmények pontosan meghatározzák a mobilitás végére elérendő és mérendő kompetenciaszintet.

JÓ GYAKORLAT!

A tanulási eredmények eléréséhez és értékeléséhez szükséges feladatok meghatározására a Békés Megyei Kormányhivatal koordinációjával nemzetközi partnerségben megvalósuló „Munkaalapú tanulás a felnőttképzésben” című projekt³⁴ eredményei között találunk jó példát (3. számú melléklet). A fejlesztők az azonos vagy hasonló munkatevékenységhez kapcsolódó tudás, képesség, attitűd, autonómia/felelősség összefüggésében meghatározott tanulási eredményekhez hozzárendelték az azok elérését biztosító és ezzel összefüggésben a meghatározott tanulási eredményekkel való rendelkezés értékelését lehetővé tevő és meghatározó feladatokat. Ezzel összefüggésben két erényt emelek ki. Az egyik, hogy a tanulási eredmények és a feladatok koherensen illeszkednek egymáshoz. A másik, hogy a feladatok többsége kijelöli a művelési/alkalmazási szintet, nevezetesen hogy mit kell a tanulóknak önállóan elvégeznie (pl. fűrdetés, étkeztetés), mely feladatokat látja el segítségével (pl. műtéti szövődmények ellátása), miben kell közreműködői vagy megfigyelői szerepet ellátnia (pl. gyógyszerosztás, foglalkoztatási formák, fogyatékosági formák), miben kell segítenie (pl. segédeszközök tisztítása), mit kell betartania (pl. a sepsis, antisepsis szabályai). Az ilyen típusú feladatadás nagymértékben támogatja az objektív értékelést.

³³ Más kompetenciaszintekre utal a „Sorolja fel....!”, „Definiálja....!” vagy a „Mutassa be az X és az Y különbségeit!; Sorolja be a .....kategóriák egyikébe!” vagy a „Vonatközvetítő jogszabályok alapján készítse el a .....!” vagy a „Elemesse.....!” „Értékelje.....!” „Tervezze meg....!” „Készítse el....!” „Végezze el....!” „Állítsa össze....!” „Számolja ki....!” feladatutasítás.

³⁴ A nemzetközi partnerségről és az érintett projektről az 5. számú mellékletben található részletes információ.

4.5 Értékelő személye

TANULÓ

Ahogy korábban már volt szó róla, a fejlesztő értékelésnek fontos eleme a tanulói önértékelés. Az önértékelés során a tanuló is átgondolja, hogy mit és hogyan tanult, milyen erősségei és milyen gyengeségei vannak és „rákényszerítjük”, hogy a tapasztalatait tudatosan feldolgozza. Ha van rá mód értékeljük közösen a tanulóval és a tanulótársakkal a tanulási folyamatot egyéni és csoportos beszélgetések során. A fejlesztő értékelés egyik legfontosabb eleme az interakció. Ez teszi lehetővé, hogy a tanár/mentor/gyakorlatvezető ne csupán a gyakorlati foglalkozás tanulási tevékenységeit tervezze meg, hanem tudja facilitálni, elemezni, értékelni a tanulók tanulási folyamatát is. Ehhez gyakori beszélgetési alkalmak kellene, azaz a tanuló és a tanár/mentor/ gyakorlatvezető adott munkáról folyó párbeszédére van szükség. Ez bárhol történhet, a nap bármely szakában sort lehet rá keríteni, a lényeg az, hogy a tanuló minél többet megtudjon a saját erősségeiről, nehézségeiről. Ennek nagyon fontos eleme a jó kérdésfeltétel, amely segíti a tanulót abban, hogy maga fogalmazza meg fejlődésének további tartalmát, irányát.

TANULÓTÁRSAK

A tanuló által végzett gyakorlati tevékenység megfigyeléséhez adhatunk szempontokat a többi résztvevő tanulónak, akik az adott szempontrendszer szerint megfigyelik az éppen helyzetben lévő tanuló tevékenységét és elemzik, értékelik azt. Ez fejleszti a többi tanuló szakmai tudását, elemző és reflexiós képességeit.

TANÁR/KÍSÉRŐTANÁR/MENTOR/GYAKORLATVEZETŐ/MUNKÁLTATÓ

(külföldön, aki foglalkozik a tanulóval és látja a tanuló teljesítményét)

A tanuló önértékelése és a tanulótársak értékelése után a tanár/kísérőtanár/mentor/gyakorlatvezető is értékeli.

A tanuló szakmai tevékenységét az a személy értékeli, aki a tanulóval foglalkozik az adott munkahelyen és látja a tanuló teljesítményét, kompetenciafejlődését.

A kísérőtanár értékelheti a tanuló társas és személyes kompetenciáiban bekövetkező változásokat, hogyan boldogult az „idegen” környezetben, a felmerülő problémákat hogyan oldotta meg, mennyire volt önálló, hogyan illeszkedett be a helyi környezetbe, milyen volt az együttműködési vagy kommunikációs készsége stb. (Erre láthatunk jó példát az 1. számú mellékletben). A tanuló ezeket a visszajelzéseket is be tudja építeni a portfóliójába.

Fontos, hogy a tanuló (ha lehet folyamatosan) kapjon visszajelzést, megerősítést. Tartsuk szem előtt az értékelés alapelveit (lásd 3.4. fejezet). Az értékelés legyen konstruktív, motiváló, először a pozitívumokat emeljük ki, de a hibákra is hívjuk fel a figyelmet és korrigáljuk azokat. **A tudáshoz nem csak a sikereken, de a hibákon keresztül is vezet az út.** Ahogy korábban már volt szó róla, az értékelés során nagyon fontos a tanulói sikerek megbecsülése és támogatása. Ugyanakkor a hibák helye is megvan a tanulási folyamatban. Szerepük többek között az, hogy a tanuló megérthesse általuk tévedéseinek természetét, a hibák közti hasonlóságot, a hibázás következményeit. Mindezek segítségével a gyakorlatvezető ösztönözheti a tanulókat arra is, hogy a hiányos vagy nehéznek bizonyuló területen tudatosan próbáljon javítani.

4.6 Értékelés szempontjai (gyakorlati forma esetén)

Az értékelést (beleértve az önértékelést, a tanulótársak értékelését, a tanár/mentor/gyakorlatvezető értékelését), a tanulási eredmények és a feladat jellegének megfelelő szempontok alapján kell végezni. Az értékelés szempontjai minden esetben az adott gyakorlati képzés (tanulási szakasz) meghatározott és elvárt tanulási eredményei, azaz a tudás, képesség, attitűd és felelősség-autonómia elemek, valamint az alkalmazás, kivitelezés mozzanatai, pl.:

- szakmai, biztonsági, higiéniai szabályok betartása
- gyakorlat/kivitelezés/megvalósítás lépéseinek sorrendje
- gyakorlat/megvalósítás elemeinek szakszerű kivitelezése (szakmai protokoll, szakszerűség, időbeli ütemezés, minőség)
- gyakorlat/kivitelezés/megvalósítás során alkalmazott gépek, berendezések, eszközök, anyagok használata
- kommunikáció minősége a kollégákkal/ügyfelekkel/vendégekkel/kliensekkel/ gondozottakkal/ betegekkel stb.
- szükséges dokumentáció vezetése

Az értékelés szempontjai szoros összefüggésben vannak az értékelés kritériumaival. Mindkettőt ki lehet dolgozni általános és konkrét (minden részletre kiterjedő) módon, különböző részletzettséggel.

A munka közbeni feladatvégzés vagy a helyzetgyakorlatok értékeléséhez (beleértve az önértékelést, a csoport értékelését, a gyakorlatvezető értékelését), az adott munkatevékenység és a gyakorlati feladat jellegétől függően sokféleképpen és sokféle szempontot meghatározhatunk.

Például egy ápoló tanuló esetében – egy szimulált vagy valós beavatkozás során – az adott kérdések mentén figyelhetjük meg és értékelhetjük a gyakorlati munkavégzés szakszerűségét, minőségét, eredményességét:

- Megfelelően készítette elő illetve fel a beteget a beavatkozáshoz, megfelelően készítette elő a környezetet, és hiánytalanul készítette elő a szükséges eszközöket?
- Elegendő mennyiségű információval látta el a beteget? Az információ tartalma szakmailag korrekt, az ápoló kompetenciáinak megfelelő volt?
- Megfelelő módon kommunikált a beteggel? (érthetően, a beteg életkorának, státuszának, szociokulturális hátterének megfelelően, türelmesen, udvariasan, megnyugtatóan, empatikusan, a verbális és nonverbális kommunikációja kongruens)
- A kiválasztott eljárás kivitelezése megfelelő, szakszerű volt?
- Megfelelő volt az ellátási sorrend (prioritások betartása)?
- Az orvos utasításai szerint járt el, betartotta azokat?
- A szükséges eszközöket megfelelően, szakszerűen használta?
- Ártott a betegnek?
- A beteg szeméremérzetét tiszteletben tartotta?
- A beteg biztonsági igényét tiszteletben tartotta?
- Minden tőle elvárható elkövetett, vagy hiányos volt a beavatkozás?
- Betartotta a higiénés és biztonsági szabályokat?
- A beavatkozás közben fellépő váratlan helyzeteket megfelelően kezelte?
- Megfelelően kezelte a keletkezett hulladékokat?
- A szükséges védőeszközöket megfelelően használta?
- Megfelelően dokumentálta a beavatkozást?

Egy jól felállított szempontsor lehetőséget ad arra is, hogy időről időre leüljünk a tanulóval és ezen szempontok mentén közösen értékeljük a tevékenységét. Az ilyen jellegű megbeszélések során jól fejleszthetők az úgynevezett soft kompetenciák is, mint pl. az udvariasság, empátia, tisztelet, odafigyelés a beteg igényeire, viselkedési normák, szakmai kultúra stb.

Egy pincér tanulónál a menü összeállítás, terítés és felszolgálás tanulási egység esetében például az alábbi szempontok alapján figyelhetjük meg a szakmai munkavégzés minőségét:

- feladatkiírásnak megfelelő menüsor és hozzá illő italsor összeállítása
- az étel- és italsorhoz menükártya készítése
- terítés X főre, X alkalomra (terítő, szalvéta, virágdísz, asztaldíszek, evőeszközök, poharak, fűszertartók, kivitelezés sorrendje, higiénia betartás, eszközök kezelése stb.)
- vendég fogadása, menüsor ismertetése
- rendelés felvétele
- speciális kérések, igények kielégítése
- megrendelt ételek felszolgálása
- angol/francia/svájci/orosz felszolgálási módok
- felszolgálási protokoll
- vendég asztalánál végzett éttermi munka
- a felszolgálandó étel, ital minőségének, mennyiségének, hőmérsékletének figyelemmel kísérése
- ital felszolgálás
- higiéniai előírások betartása
- kommunikáció minősége a vendéggel, udvariasság
- idegen nyelvű kommunikáció minősége
- számla összeállítása és kiállítása, pénztárgép kezelése
- vendég fizettetése, készpénz, készpénzkímélő eszközök kezelése
- elköszönés
- lerámolás, asztal újra terítése, környezet rendezése

JÓ GYAKORLAT!

A Szegedi Szakképzési Centrum Hansági Ferenc Szakképző Iskolája³⁵ által közreadott példában (4. számú melléklet) az alábbi átfogó szempontok mentén – de tanulási eredményenként – értékelik a pincér tanulók teljesítményét:

- ismeretek, képességek
- a munka minősége
- a munka mennyisége
- tudástranszfer
- elemző- és döntéshozó képesség,
- önállóság
- szervezőképesség,
- hatékonyság,

- tanulási- és teljesítő képesség
- tanulási- és teljesítő szándék
- megbízhatóság
- konfliktuskezelő képesség,
- vendégcentrikusság
- csapatmunka

Mindegyik szempont értékes és fontos, de kettő különösen említésre méltó. Az egyik a „tudástranszfer”. A szakképzés egyik kulcskérdése, hogy milyen széles körben, milyen feltételek között hasznosítják a tanulók az iskolai vagy azon kívüli környezetben elsajátított tudást és mennyire képesek a tanultakat a tanulási szituációtól eltérő helyzetben alkalmazni. Ha a mobilitásnak csak a tudástranszfer képességének a fejlesztése lenne az egyetlen célja, akkor a mobilitásba fektetett energia, idő és pénz többszörösen megtérül.

A másik kiemelendő a „tanulási- és teljesítő szándék” (ami nem azonos a tanulási- és teljesítő képességgel, amely – nagyon helyesen – szintén a szempontok között szerepel). A tanulás célja a gyakorlati használhatóság, a gyakorlatban működtethető, hasznosítható tudás, a tanulási eredmény/kompetencia, amelynek mérhetőnek kell lenni. A hatékonysághoz azonban nem elegendő önmagában csak a képesség. Elengedhetetlen a gyakorlatban hasznosítható tudás működtetéséhez szükséges motivációs háttér (hajlandósága) is.

4.7 Megszerezhető minősítések

Mivel a fejlesztő értékelés során nem adunk érdemjegyes értékelést, ezért – a részletes szóbeli visszajelzés után – (ha mindenképpen szükséges) kétfokozatú (megfelelt és fejlesztendő) vagy háromfokozatú (kiváló, megfelelő/küszöbszint, fejlesztendő) „minősítés” javasolt.

Összegző, lezáró értékelés esetén a megszerezhető minősítések lehetnek érdemjegyek 1-től 5-ig, lehet kétfokozatú (megfelelt és nem felelt meg vagy a nem felelt meg helyett fejlesztendő) vagy háromfokozatú (kiváló, megfelelő/küszöbszint/átlagos, fejlesztendő) vagy négyfokozatú (kiváló, jó, megfelelő/átlagos, fejlesztendő/nem megfelelő). Az értékelési skálát előre egyeztetni kell a fogadó partnerrel. Érdemes olyan skálát (négy- vagy ötfokozatút) használni (akkor is, ha a fogadó partner szakképzési rendszerében másféle az értékelési skála), amely alapján a minősítés egyértelműen érvényesíthető a hazai környezetben. A mellékletekben bemutatott értékelő dokumentumban találunk példát

- háromfokozatú skálára (kielégítő, jó, kiváló, lásd 2. számú melléklet),
- négyfokozatú skálára (elégéses, közepes, jó, kiváló, lásd 3. számú melléklet),
- ötfokozatú szöveges skálára (nagyon jól ismeri és irányítás nélkül, önállóan végzi; jó ismeri, az egyszerű munkafolyamatokat önállóan, a nehezebbeket irányítással tudja végrehajtani; megbízhatóan ismeri, és irányítással ellátja a munkafolyamatokat; kielégítően ismeri, részt vesz a munkafolyamatokban; nem ismeri, lásd 4. számú melléklet),
- hatfokozatú skálára (5 = Excellent, 4 = Good, 3 = Satisfactory, acceptable achievement), 2 = Poor, minimal achievement, 1 = Needs improvement, 0 = Not acceptable, lásd 1. számú melléklet)

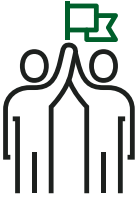
Mindegyik megoldás hatékony lehet. A lényeg, hogy a fogadó partner által értékelt tanulási eredmények egyértelműen transferálhatóak legyenek a hazai rendszerbe és az osztályzatok megállapítása ne okozzon többletmunkát a küldő partner részére.

³⁵ Az iskoláról és az érintett mobilitási programról az 5. számú mellékletben található részletes információ.

4.8 A megszerezhető minősítésekhez tartozó kritériumszintek

Az egyes megszerezhető minősítésekhez (pl. az érdemjegyekhez) meghatározott kritériumszintek szoros összefüggésben vannak az értékelés szempontjaival. A szempontokat/kritériumszinteket ki lehet dolgozni szakmai alapon teljes részletettséggel (részletes szakmai leírással, a kivitelezés minden egyes lépésére vonatkozóan) vagy általános szempontrendszer szerint.

A mellékletekben négy különböző intézmény – egymástól eltérő – megközelítési módjára láthatunk értékes példákat.

JÓ GYAKORLAT!

Az FM Közép-magyarországi Agrár-szakképző Központ Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium húsipari termégyártó tanulóinak szakmai teljesítményét a fogadó intézmény értékeli a tudás, képesség, kompetencia rendszerében megfogalmazott tanulási eredmények alapján. Az egyes tanulási eredményeket hatfokozatú skálán értékeli, a skála értékekhez minősítések vannak rendelve (excellent, good, satisfactory, poor, needs improvement, not acceptable), de minősítési kritériumok nincsenek megadva (1. számú melléklet).

A Szegedi Szakképzési Centrum Hansági Ferenc Szakképző Iskolája pincér tanulóinak teljesítményértékelése az előre meghatározott tanulási eredmények alapján, ötfokozatú skálán, általános szempontok mentén történik, azaz a tanulási eredmények egészére fogalmazzák meg az egyes minősítések kritériumait, amelyekben elsősorban – szakmailag abszolút indokolt módon – a munkavégzés autonómia szintje (pl. önállóan végzi munkáját, irányítással ellátja, részt vesz stb.) fejeződik ki (4. számú melléklet).

A Budapesti Innovatív Gimnázium és Szakgimnázium egészségügyi szakmacsoportban tanuló diákok értékelése a munkafolyamatok mentén, háromfokozatú skálán, részletes értékelési szempontok mentén valósul meg. Gondos és jó megoldás, hogy minden egyes munkafolyamathoz tanulási eredményekben határozták meg az egyes minősítési szintekhez tartozó elvárt teljesítményt, azaz az egyes minősítésekhez tartozó kritériumszinteket (2. számú melléklet). Az értékelés munkavégzés közbeni megfigyeléssel történik.

A Békés Megyei Kormányhivatal által koordinált projektben kidolgozott szociális gondozó és ápoló szakképesítés értékelőlapja a horizontálisan összetartozó tudás, képesség, attitűd, autonómia/felelősség rendszerében megfogalmazott tanulási eredmények mentén fogalmazza meg az értékelés részletes kritériumait (3. számú melléklet). Minden minősítési szinthez (elégséges, közepes, jó, kiváló) tanulási eredményekben fogalmazzák meg az adott minősítéshez tartozó értékelési kritériumokat, amelyekben megjelenik

- a tudás szintezése (pl. részben, kiválóan, minimális hibával, hibátlanul ismeri, biztonsággal felismeri stb.),*
- a képesség önállósági szintje (pl. önállóan, segítséggel, iránymutatással stb.),*
- az autonómia és felelősség mértéke (pl. döntés hoz, nehezen hoz döntés, felelősséget vállal stb.)*
- és az attitűd lehetséges jellemzője (pl. nem elhivatott, de képes együttműködően végezni a feladatait).*

Az értékelési kritériumok, eljárások, módszerek kidolgozása és alkalmazása legalább annyi körültekintést igényel, mint a tanulási eredmények meghatározása. Célszerű a tanulási eredmények megfogalmazását és az értékelési folyamatok azonosítását összehangoltan megtervezni, hiszen az értékelés szintjét alapvetően meghatározza a tanulási eredmények minősége.

Az értékelési eszközök kidolgozása nehéz és időigényes feladat, amely során az egyik dilemma, hogy a tanulási eredmény leírások jellemzően analitikus módon készülnek, azaz a munkatevékenységet bontják elemeire, az értékelés módja viszont (gyakorlati jellegű értékelés esetén) szintetikus jellegű, vagyis egyszerre több tanulási eredmény együttes működését értékeli.

A mellékletben bemutatott példák rendkívül hatékony segítséget, jól hasznosítható és inspiráló megoldásokat kínálnak a tanulási eredmények mérése és értékelése terén fejlődésre kész szakképző intézmények kollégái számára. A példa dokumentumokat közreadó iskolák tanárai nyilvánvalóan sok szakmai munkát és időt fektetettek a fejlesztésbe. Megtérülő befektetésről van szó, amelyből a tanulók és az intézmény(ek)/partner(ek) is profitálnak.

A tanulási eredmény alapon fejlesztett mérőeszközök és az értékelési útmutatók jelentősen növelik a mérés-értékelés objektivitását, megbízhatóságát, validitását és fontos előnyük, hogy a mobilitásban alkalmazott eljárások, módszerek, eszközök hatékonyan és eredményesen alkalmazhatóak a hazai szakképzésben is, elsősorban a gyakorlati képzési részben, és ezáltal hozzájárulnak a tanulás eredményességének javításához.

A mobilitás során szerzett tanulási eredmények hazai elismertethetősége csak akkor valósulhat meg eredményesen, ha az értékelés – a partnerek által egyeztetett módon és egymás megközelítéseit elfogadva – valósul meg. A tanulási eredmények elismerése és beszámítása kulcseleme az intézmény nemzetköziesítési stratégiájának, amely folyamatban a partnerek közötti kölcsönös bizalom meghatározó fundamentum.

Számos szakképző intézmény rendszeresen valósít meg mobilitási projekteket, nemzetközi együttműködésekkel. Minden egyes mobilitási projektnek önmagában is pozitív hozadéka van. Ugyanakkor nélkülözhetetlen hogy egy-egy mobilitási program befejezését követően az iskola a tanulókkal és a partnerekkel közösen (esetleg a kamara bevonásával) áttekintse a megvalósult mobilitást, elemezze annak pozitívumait és hiányosságait, a tervezés és a lebonyolítás egyes területeinek erősségeit és gyengeségeit. Az értékeléshez fel lehet használni a tanulókat, a fogadó szervezetet, a kísérő tanárokat, a küldő intézmény tanárainak véleményét, tapasztalatait. Fontos, hogy az értékelés tényalapú és őszinte legyen, mert így járulhat hozzá a mobilitási projektek fejlesztéséhez. Az értékelés eredményeit egy rövid feljegyzésben szükséges dokumentálni, megjelölve a tapasztalt problémákat és az azokra adandó válaszokat. Fontos, hogy az értékelés eredményeiről minden érintettet tájékoztasson az iskola – növelve ezzel az elköteleződést és a „közös hajóban evezünk” attitűdöt. E dokumentum alapján az iskola felül tudja vizsgálni a mobilitás előkészítésének, illetve lebonyolításának lépéseit, és a tapasztalatokra építve fejleszteni tudja a folyamatot. A tudatos építkezés alapja a hosszabb távú (3-5 éves) stratégiai

gondolkodás, amely önmagában nem feltétlenül jelent több munkát, de abban mindenképpen segít, hogy átgondoltabban, céltudatosabban, következetesebben tervezzük meg az előttünk álló célt és az odavezető utat. Fontos, hogy az intézményi stratégia ne csak egy „kötelező” dokumentum legyen, hanem olyan motiváló cél- és akcióterv, amely értelmes – a fejlődés nyomkövetését is lehetővé tévő – keretet ad az intézmény működésének.

FELHASZNÁLT IRODALOM

FELHASZNÁLT IRODALOM

---

1. Bartha Éva - Gaskó Krisztina - Golnhofer Erzsébet - Hegedűs Judit (2011): Fejlesztő, támogató értékelés – de hogyan? Fogymaték Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány Budapest. http://fszk.hu/wp-content/uploads/2016/08/de-hogyan_fejlesztto-tamogato-ertekeles.pdf
2. Bloom, Benjamin S. (ed.) (1956): Taxonomy of educational objectives, the classification of educational goals. – Handbook I. Cognitive Domain. McKay, New York.
- 3.
4. CEDEFOP (2008): Terminology of European education and training policy. A selection of 100 key terms. Publications office of the European Union, Luxembourg. http://www.cedefop.europa.eu/en/Files/4064_EN.PDF
5. Derényi András (2006): Tanulási eredmények kidolgozása és használata (elvi megfontolások és gyakorlati útmutatások) www.kreditlap.hu/kkk/letoltes/da_on_lo.doc
6. Európai Parlament és Tanács (2008): Ajánlás (2008. április 23.) az egész életen át tartó tanulás Európai Képesítési Keretrendszerének létrehozásáról (2008/C 111/01) http://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/journal_hu.pdf
7. Falus Iván - Kimmel Magdolna (2009): A portfólió. Gondolat Kiadó, Budapest.
8. Farkas Éva (2014): A rejtett tudás. A nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények hitelesítése. SZTE JGYPK FI, Szeged. <http://mek.oszk.hu/16200/16217/16217.pdf>
9. GHK Consulting (2010): Assessment of learning outcomes In the context of ECVET implementation for transnational mobility <http://www.ecvet-projects.eu/Documents/Note%20on%20assessment%20revised.pdf>
10. Golnhofer Erzsébet (2000): A pedagógiai értékelés. In: Falus Iván (szerk): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 392-417.
11. Kennedy Declan (2007): Tanulási eredmények megfogalmazása és azok használata. Gyakorlati útmutató. Quality Promotion Unit, University College Cork. http://413.hu/files/lo_handbook_declan_kennedy.pdf
12. Praktikus útmutató (2015) az IKER referenciakeret használatához. <http://progress.hu/wp-content/uploads/2017/03/Praktikus-utmutato-az-IKER-referenciakeret-hasznalatahoz.pdf>
13. Radnóti Katalin (2007): Milyen oktatási és értékelési módszereket alkalmaznak a pedagógusok a mai magyar iskolában. In: Kerber Zoltán (Szerk.) Hidak a tantárgyak között. Országos Közoktatási Intézet, Budapest. 131-167. oldalak.
14. Szivák Judit (2010): A reflektív gondolkodás fejlesztése. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége. http://tehetseg.hu/sites/default/files/04_kotet_net.pdf
15. Tempus Közalapítvány (2016): Éves beszámoló a Tempus Közalapítvány 2015. évi tevékenységéről. www.tka.hu/docs/palyazatok/evesjelentes_2015.pdf
16. Tempus Közalapítvány (2017): Éves beszámoló a Tempus Közalapítvány 2016. évi tevékenységéről. www.tka.hu/docs/palyazatok/2016_eves_jelentes_final_xs_honlap.pdf
17. TRIFT – Transfer of Innovation into the Area of Foreign Trade projekt honlapja: <http://trift.eu/>

MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

FM KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI AGRÁR-SZAKKÉPZŐ KÖZPONT BERCSÉNYI
MIKLÓS ÉLELMISZERIPARI SZAKGIMNÁZIUM, SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS
KOLLÉGIUM SZELLEMI TERMÉKEI

SZAKMAI TANULÁSI EREDMÉNYEK ÉRTÉKELÉSE	
Szakma:	Húsipari termékgyártó (OK) szám: 34 541 03)
Időtartam:	10 hét
Tanulók:	Húsipari termékgyártó 9. évfolyamot sikeresen (tantárgyi bukásmentes) végzett tanulók + élelmiszeripari technikus (54 541 02) tanulók, akiknek a második évben húsipari szakmai gyakorlatot kell teljesíteni
Fogadóintézmény:	ZBC Roskilde, The Danish Meat Trade College
Helyszín:	Roskilde, Dánia
Készítette:	Karen Inge Wahlgrén (ZBC Roskilde), Tóth Judit Emma (FM KASZK)

LEARNING OUTCOMES							
5 = Excellent 4 = Good 3 = Satisfactory (acceptable achievement) 2 = Poor (minimal achievement) 1 = Needs improvement 0 = Not acceptable	0	1	2	3	4	5	
KNOWLEDGE							
Material, equipment and working methods in the production.							
Common professional terms according to industry butchering							
The pig's anatomical structure.							
Correct cutting, the process of receiving pigs from the slaughterhouses, animal welfare and production technique.							

Breeding diagrams and terms for semi cryptorchids, cryptorchids, sows, gilts, hogs and the different races.							
Calculation (yield control).							
Transportation, animal welfare and ethics.							
General functions within information technological tools for text and numbers processing.							
Environmental, ethic and health promoting considerations in connection with the production based on common rules.							
Food hygiene, self-inspection and food safety.							
Working techniques and basic cooking methods in production of food.							
Working techniques for cutting and deboning pork.							
Preparation for sale and servicing.							
SKILLS							
Secure, safe and appropriate use of tools, machinery and equipment in industry slaughter houses.							
Deboning of middle.							
Deboning of ham.							
Deboning of fore end.							
Methods for correct cutting and the process of receiving pigs from the slaughterhouses, animal welfare and production technique.							
Principles for self-inspection after the HACCP system.							
Plan, coordinate and perform a clear working process.							
Cooperate with others about solving tasks.							
Explain and use existing professional documentation in a practical work process.							
Use and demonstrate understanding of professional terms and concepts.							
Describe and communicate professional conditions that are relevant according to the education.							
Working techniques for sausage making and meat specialities.							
COMPETENCES							
Search for and use relevant information and procedure descriptions.							
Competences in first aid (mid-level) according to regulations of 1st of September 2014.							
Fire fighting according to regulations of 1st of September 2014.							

KULCSKOMPETENCIÁK ÉRTÉKELÉSE					
	IKT	SZEMÉLYES	NYELVI	INTERKULTURÁLIS	BIZTONSÁG
ISMERET					
Ismeri az adott idegen nyelven a társalgási, illemtani formulákat.			x		
Ismeri a munkavégzéssel kapcsolatos alapszókincset az adott idegen nyelven.			x		
Ismeri a szakma legfontosabb szó- és kifejezőkészletét.			x		
Ismeri az OLS rendszer működését.	x		x		
Ismeri a szöveges dokumentumok, prezentációk, excel dokumentumok alapfelhasználását.	x				
Alapvető IKT ismeretekkel rendelkezik.	x				
Ismeri a célország kultúrájára vonatkozó alapvető információkat.				x	
Ismeri a mobilitás helyszínének földrajzi adottságait, ismeri a térképolvasás alapvető ismérveit.				x	
Ismeri szakmája és az adott munkahely biztonsági előírásait, szabályait.				x	x
Ismeri a munkájához tartozó munkavédelmi eszközöket és ruhákat.					x
Ismeri a munkájához tartozó higiéniai szabályokat, előírásokat.					x
Ismeri a külföldi utazást érintő szabályokat.				x	
KÉSZSÉG					
Bemutatkozik idegen nyelven.			x		
A munkája során használt eszközök idegen nyelvű feliratait megérti.			x		
Munkafolyamatokat, technológiákat ismerteti idegen nyelven.			x		
Megérti a kollégák, a szakoktató, a vezető kérdéseit, utasításait, kéréseit, azokra választ adekvát válaszokat ad.			x		

Képes tisztázó kérdéseket feltenni, ha nem ért valamit.			x		
Idegen nyelvű szakmai irányítás, együttműködés mellett végzi munkáját.			x		
Képes az OLS rendszerbe bejelentkezve önállóan az adott idegen nyelven online feladatok végrehajtására.	x		x		
Képes szöveges dokumentumokat használva összefüggő, esztétikus szakmai projekt munka elkészítésére idegen nyelven.	x				
Képes a szakmájához kapcsolódóan egy megadott témában kutatómunkát végezve önálló prezentációra.	x				
IKT ismereteit felhasználva képes e-mailek írására, azok megválaszolására.	x				
Képes adott témakörben információkat megtalálni az interneten és azokat feldolgozni, saját munkájában alkalmazni.	x				
Képes excel programmal adatok rögzítésére, szakmai számítások elvégzésére, azok értelmezésére.	x				
Képes az adott országról az ismereteit megfogalmazni.		x		x	
Képes szabadidős programjainak önálló szervezésére.		x			
Képes másokkal önálló véleményt megfogalmazni a szakmáját illetően.		x			
Képes térkép használatával önállóan tájékozódni.		x			
A higiéniai szabályok és a munkavédelmi előírások betartása mellett dolgozik.					x
A munka megkezdése előtt a megfelelő ruházatban és a munkának megfelelő biztonsági felszerelésekkel jelenik meg.					x

ATTITÚD					
A mobilitása alatt igyekszik minél több ismeretet szerezni a célországról, képes az adott országról véleményének megfogalmazására.		x			
Szabadidejében a helyi adottságokat feltérképezve szerez új élményeket, tapasztalatokat.		x			
Törekszik a minőségi munkavégzésre, munkavégzésében motivált/érdeklődő, nyitott új ismeretek befogadására.		x			
Speciális helyzetekben is képes a szabályok megfelelő alkalmazására.					x
Érdeklődik az új technológiai vívmányok iránt és szakmájához kapcsolódóan igyekszik ezen eszközök alkalmazására.	x	x			
Törekszik nyelvi ismereteinek folyamatos bővítésére.			x		
AUTONÓMIA/FELELŐSSÉG					
Magára nézve érvényesnek tartja, elfogadja és tiszteletben tartja az adott ország kulturális szokásait, jogi szabályait, erkölcsi értékeit.		x		x	
Betartja az adott szakma helyi előírásait, tiszteletben tartja a helyi szokásokat.		x			x
A munkavégzés során a rá bízott eszközöket felelősséggel használja.		x			x
Szabálytalanság esetén a munkaadójának az esetet jelenti.		x			x
Felelősségtudatosan készül fel egy külföldi utazásra, melyre minden szükséges okmányt önállóan beszerez.	x	x	x	x	x

TANULÓI MUNKANAPLÓ	
DÁNIA szakmai gyakorlat - 2017. augusztus 6 - október 13.	
Dátum:	
Név:	
FŐBB TEVÉKENYSÉGEK	TANULÓ BEJEGYZÉSE
Tanult angol kifejezések + jelentésük:	
Foglald össze angolul 3 mondatban, mit csináltál ma:	
Mit tanultál ma a gyakorlaton?	
Mit csináltál ma a szabadidődben?	
Ez volt a mai nap legnagyobb élménye:	
Ezt tanultam ma a dán kultúráról:	
Projektkód: 2017-1-HU01-KA102-035160, A1/2	

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

BUDAPESTI INNOVATÍV GIMNÁZIUM ÉS SZAKGIMNÁZIUM

SZELLEMI TERMÉKEI

ÁPOLÁS-IDŐSGONDOZÁS MOBILITÁSI EGYSÉG TANULÁSI EREDMÉNYEI

1.Tanulási egység:

Alapvető idősgondozási feladatok, Alapápolás (Modulszám: 11221-12)

TUDÁS	KÉSZSÉG	KOMPETENCIA
A tanuló rendelkezik ismeretekkel az alábbi területen:	A tanuló képes az alábbi tevékenységre:	A tanuló önállóan alkalmazza az alábbi ismereteket:
Az idős ember mindennapi testápolásának szükségességével és jótékony hatásával tisztában van, illetve ismeri a különféle testápolási módokat.:	Az idős embernek segít a testápolásban. A tisztálkodó teljes fürdetést, vagy a szervezetet kevésbé megterhelő ülőfürdőt elvégezi. Az ágyban fekvő pácienseket megmosdatja.	Szükség esetén önállóan mosdat. Különösen odafigyel és megtisztít minden bőrráncot, majd szárazra töröl, hogy a nedvesség ne okozhasson bőrpírt. Önállóan szem, fül, száj, körömápolást elvégez, különös tekintettel van a lábápolásra, önállóan lábfürdőt elvégez és tisztában van annak a jótékony hatásával.
Ismeri a szakmájára vonatkozó munka-tűz, és balesetvédelmi előírásokat.	Munka-tűz és baleset esetén gyorsan, higgadtan és szakszerűen intézkedik, a szükséges lépéseket megteszi. Segítséget nyújt a vészhelyzetek kialakulásának megelőzésében, elhárításában, nem kelt pánikot.	A munkavégzés során maradéktalanul betartja a munka-tűz, és balesetvédelmi előírásokat. Munkáját önállóan, körültekintően végzi, óvja saját és mások testi épségét.

Ismeri az ápolásban használt vegyszerek jellemzőit, helyes használatát, valamint a tárolásukra vonatkozó előírásokat. Ismeri a fertőtlenítő, és sterilizálási módszereket, eljárásokat (fizikai, kémiai, mechanikai). Ismeri a higiénés kézfertőtlenítés menetét, és a kéz higiéné hat momentumát. Ismeri az aszepszis-antisepszis fogalmát. Tisztában van a fertőzések keletkezésével, terjedésével az idősgondozói intézményekben.	Megfelelően használja a tisztító- és vegyszereket, és előírás szerint tárolja azokat. Fertőtlenítő, és sterilizáló eljárásokat az előírásoknak megfelelően vagy a szakmai protokoll szerint alkalmazza. Higiénés kézfertőtlenítést végez el és alkalmazza is azt, illetve tisztában van, hogy mikor kell elvégezni. Aszepszis- antisepszis szabályait betartja, a gyakorlatban alkalmazza. A steril eszközöket, sterilen tárolja, használja, megóvja a beteget a korokozóktól, a fertőtlenítés módszereit, oldatait szabályosan alkalmazza, kéz, bőr, felületfertőtlenítést végez, megvédi a gondozottat a fertőzésektől. A fertőzéseket felismeri, és adekvát intézkedést megteszi.	Munkáját a higiéniai előírások maximális betartásával végzi. Szakértelemmel fertőtleníti a gondozott higiénés szükségletei kapcsán alkalmazott eszközöket.
Ismeri a szelektív hulladékgyűjtésre és az energiatakarékosságra vonatkozó fontosabb előírásokat.	Az ápolás-gondozás kapcsán kialakuló hulladékokat szelektíven gyűjti.	Betartja és önállóan alkalmazza a szelektív hulladékgyűjtésre, a veszélyes eszközökre (tűk, testváladékkal történő érintkezés) vonatkozó előírásokat.
Ismeri a munkavégzéssel kapcsolatos alapszókincset, a munkakör alapkifejezéseit, közvetlen szakmájára vonatkozó egyszerű szavakat, szókapcsolatokat. Ismeri az adott idegen nyelven a társalgási, illemtani formulákat.	Személyes és szakmai bemutatkozást végez, a munkája során használt eszközök feliratait megérti.	Idegen nyelvű szakmai irányítás és együttműködés mellett végzi munkáját, amennyiben szükséges tisztázó kérdéseket tesz fel, ha nem ért valamit.
Tisztában van a gondozottak napi menetének a kialakításával, jelentőségével, és lehetőségével, céljával, funkciójával, és módszereivel: - időstorna - memóriatréning - felolvasás - játék - zenélni, és zenét hallgatni	Az idős emberek napi menetét változatosan alakítja. Az idős emberek élet minőségét megtartja, fokozza, aktív napirendet alakít ki. A szociális integrációt támogatja. Zenei, kulturális, sport, kézműves foglalkozásokat vezet.	Türelmesen ösztönzi a gondozottakat az aktivitásra, az időstornát együtt végzi velük. Felolvas, társasjátékokat játszik, zenét hallgat az idős gondozottakkal. Önállóan elkíséri őket orvoshoz.

<p>Ismeri a az öregedéssel kapcsolatos élettani változásokat.</p> <p>A fiziológiás lázcsillapítás módszereinek és technikáinak ismerete.</p>	<p>A fizikai állapotot felméri, BMI indexet meghatározza. Testhőmérsékletet mér, ismeri az ezzel kapcsolatos higiénias előírásokat, illetve a mérés módszereit. Fiziológias lázcsillapítást végez, ismeri a módszereit és technikáját. A higiénés előírások betartásával és a testhőmérséklet mérés adott helyzetben adekvát módszereinek alkalmazásával testhőmérsékletet mér. A fiziológiás lázcsillapítás módszereinek és technikáinak előírászerű alkalmazásával lázcsillapítást végez. Vérnyomást mér, pulzust, légzést számol, vércukrot mér.</p>	<p>Önálló autonóm módon alkalmazza a méréshez szükséges eszközöket, azokat előírás szerint fertőtleníti, tárolja azokat. Önállóan méri a vitális paramétereket, vércukrot. A mért eredményeket dokumentálja, ápolási lapon, lázlapon, diabeteses lapon, az élettanitól való eltéréseket jelzi a szakgondozónak, orvosnak. El tudja különíteni a fiziológiást a kóros értéktől. Szükség esetén kompetens személyt értesíti. Autonóm felelős módon, megállapítja, hogy, az érték normális vagy kóros.</p>
<p>Ismeri az aktív-és passzív mozgásrendszer anatómiája és élettanát.</p> <p>Tisztában van mobilitási zavarok okaival és következményeivel. Ismeri a támasztó-és mozgásszervek megbetegedéseit, reumatikus-és degeneratív betegségeket. Tisztában van a csont- és izomrendszeri változásokkal (csökken a csontok mérszartalma, törékennyé válnak, izomzat sorvad). Ismeri a mobilizálás módszereit és fokozatait. Tisztában van a mobilizálásnál alkalmazott eszközök széles tárházával.</p>	<p>A tartást/járást megfigyeli, patológiás elváltozásokat felismeri, szükséges intézkedéseket megteszi. Az idős embert fokozatosan mobilizálja: tornáztat, légző tornára tanít, masszíroz, átmozgat, felület, kiültet, felállít, sétáltat miközben folyamatosan ellenőrzi az egyén állapotát és az állapotváltozást felismeri, kompetensen segítséget nyújt. A járókeret, 3, 4 lábú bot, mankó, kerekesszék használatára megtanítja a gondozottat. A preventív, mozgást fenntartó intézkedéseket céltudatosan beveti. Ösztönzi és támogatja a gondozottat, az izomzat állapotának fenntartásában. A helyzetnek megfelelően képes elsősegélyt nyújtani.</p>	<p>Önállóan, autonóm módon segíti az időseket a mobilitásukban. Segítséget nyújt a hely-és helyzetváltoztatásban, járókerettel és egyéb segédeszközökkel történő alkalmazás kapcsán bátorítást, támogatást ad. A kliens igényeire reagál, biztatást ad, motivál.</p> <p>Szükség esetén kompetensen segítséget nyújt, állapotváltozás esetén értesíti a felettesét.</p>
<p>Ismeri a normál folyadékháztartást és azok zavarait. Tisztában van a napi folyadék egyenleg kiszámításával. Ismeri a folyadék pótlására kínált lehetőségeket.</p>	<p>Az idős embernél a napi folyadék mennyiségét ellenőrzi. A klient ösztönzi és motiválja, hogy a szükséges folyadék mennyiségét elfogyassza. Felismeri az elégtelen folyadékbevitel tüneteit és következményeit.</p>	<p>Önállóan biztosítja és segíti az idős embert, hogy a megfelelő folyadékbevitel megtörténjen. Megteremti a körülményeket és változatos folyadékot kínál.</p>

<p>Ismeri a normál vizelet- és székletürítést, az élettanit el tudja különíteni a kórostól. Ismeri a normális széklet és vizelet élettani jellemzőit, összetételét. Elváltozást felismeri.</p>	<p>Felméri a bevitt-ürített folyadékegyenleget. Az ürítési szükségletek kielégítésében segít. Szakszerűen, higiénés előírások betartásával pelenkáz, ágytálaz. Kikíséri a gondozottat a mellékhelyiségbe, segítséget nyújt az ürítés kapcsán.</p>	<p>Önállóan pelenkázik, ágytálazik. Bőrápolásnak kiemelt figyelmet fordít. Felismeri az ürített testváladékok kóros jellemzőit és jelzi a felettesének. Kiemelt jelentőséget fordít a szeméremérzet tiszteletben tartására és pszichés támogatást nyújt.</p>
<p>Tisztában van az alvás- ill. alvászavarok jelentőségével. Ismeri az alvás stádiumait. Ismeri az alvászavarokat: álmatlanság, fokozott alvásigény, nappali aluszékonyság.</p>	<p>A gondozottak alvási szokásait megfigyeli. Az alvási szükséglet meghatározza, az alvásigényt felméri. Számos módszert alkalmaz az alvás, a pihenés elősegítésére: masszáz, biztonságos környezet biztosítása, a higiénés szükségletek kielégítése (meleg vizes fürdő), kávé mellőzése a lefekvés előtti órákban, meleg tej itatása, napközbeni foglalkoztatás, a mozgás forszírozása, kellemes halk zene, relaxációs gyakorlatok.</p>	<p>Önálló, autonóm módon biztosítja a kielégítő pihenést. Biztosítja a fizikai komfort-hoz hozzájáruló tényezőket, melyek: a betegágy, a kórtermi környezet (zaj, megvilágítás, hőmérséklet), a fájdalom, a biztonságérzet, a személyi higiénia, a kényelmes testhelyzet.</p>
<p>Ismeri az ápolóágy felépítését és funkcióit. Ismeri a betegágy típusait. Tisztában van a gondozott ágyának rendbetételének a menetével. Ismeri az ágynyugalom fajtáit (részleges, teljes, szigorú), és hatásait. Tisztában van vele, hogy ágynyugalom hatására a fájdalom csökkenhet, a szervezet kevesebb oxigént igényel, a további károsodások megelőzhetőek, és a test regenerálódása gyorsulhat. Ismeri a fektetés formáit: háton fektetés, oldalra fektetés, nyújtott hátfekvés, Flower-testhelyzet, lejtőzötetés,shock fektetés, hason fektetés.</p>	<p>Ágyazást végez, fennjáró, és fekvő gondozott esetében. Az ágyazáshoz szükséges kellékeket előkészíti. A betegágyakat a megfelelő funkció szerint használja. A különböző fektetési módokat alkalmazza.</p>	<p>Önállóan, szakszerűen elkészíti a gondozottak ágyát, elvégzi az ágynemű cserét, alkalmazza az állapotnak megfelelő fektetési módokat, kényelmi eszközöket: antidekubitor párna, tollpárna, lábrögzítő, sarok-könyökgyűrű, gyopár termékcsalád.</p>

<p>Ismeri az idős korral járó lelki folyamatok változásait. Tisztában van a mentálhigiénés gondozás elemeivel: mentális irányítás, egyéni bánásmód, társas kapcsolatok fenntartása, kiépítése, a környezet ártalmainak megelőzése.</p>	<p>Mentális-pszichés segítséget, szellemi-kulturális, szórakoztató foglalkoztatást nyújt.</p>	<p>Rendelkezik: - empátiás képességgel, beleérzi magát a másik helyzetébe, érzékeny mások problémájára, - kongruenciával: hitelesség, - toleranciával: elfogadja az egyént úgy, ahogy van, nem akarja megváltoztatni, nem ítélkezik felette. Önállóan nyújt pszichés segítséget.</p> <p>Elkötelezett az emberi méltóság megőrzése mellett, és empatikusan látja el az ápolási feladatokat. Tiszteletben tartja az idős ember értékeit, autonómiáját, identitását. A gondozott igényeit szem előtt tartja.</p>
<p>Ismeri az ápolásban megfelelő kommunikációt. Ismeri a nonverbális odafigyelés módjait. Gesztikulálva, mimikával tudja az odafigyelését kifejezni. Ismeri a szakmájára vonatkozó, gyakran használt egyszerű szavakat, szókapcsolatokat.</p>	<p>A helyzetnek, a körülményeknek megfelelően kapcsolatot vesz fel a gondozottakkal. Üdvözléskor, elbúcsúzaskor idegen nyelven udvariasan, megfelelő hangerővel, tisztelettel, türelemmel kommunikál az idős emberekkel.</p>	<p>Idegen nyelven gyakorolja a visszakérdezést, amennyiben nem értette meg a kérést. Beszélgetést kezd, folytat és befejez a már tanult idegen nyelvi fordulatok segítségével.</p>
<p>Ismeri a segítő kapcsolat alapját, a segítő beszélgetés szabályait, kommunikációs és konfliktuskezelési módszereket, technikákat.</p>	<p>Segítő kapcsolatot alakít ki és tart fenn a gondozottal, kezeli előítéleteit, betartja a titoktartás szabályait Nyitottan, empatikusan vesz részt a segítő kapcsolatban.</p>	<p>A segítő kapcsolatban megtapasztalt nehézségek megoldásában eszmegbeszélés során szakemberrel együttműködik.</p>
<p>Tisztában van a konfliktusok fajtáival, keletkezésük okaival, hatásaival. Ismeri a konfliktusok elhárítását, megoldási mintát tud kínálni azok legyőzésére, a félreértések elkerülésére. Ismeri idegen nyelven a konfliktuskezelés alapszókincsét, gyakran használt szókapcsolatokat.</p>	<p>Krízishelyzetben helyesen reagál. Személyes érzéseket észreveszi, reagál rá. Együtt érző tanácsadásra képes. Az erőszakot megelőzi az ápolásban, elhárítja. Párbeszédben elhangzó, idegen nyelven feltett egyszerű kérdéseket ért meg, illetve azokra reagál.</p>	<p>Önállóan a konfliktuskezelés módszereit alkalmazza. A páciens érzékenységét felismeri és elemzi. Idegen nyelven a gondozottak kívánságai, szükségletei felől érdeklődik, reagál rá, a már tanult idegen nyelvi fordulatok segítségével önállóan.</p>

TANULÁSI EREDMÉNYEK ÉRTÉKELÉSE

Értékelési cél: a munkafolyamat elsajátítása	Értékelési kritérium			Értékelési eljárások
	Kielégítő	Jó	Kiváló	
Alapvető idősgondozási feladatok.	Helyesen megítéli a gondozott egészségi állapotát, felügyelet mellett képes elvégezni a gondozási feladatokat.	Képes segíteni az idős embernek a testápolásban, önállóan gondoz. Aszepszis-antiszeptikus szabályait betartja, képes a gyakorlatban alkalmazni. A fertőzéseket felismeri, és adekvát intézkedést tesz.	Önállóan, szakszerűen képes a gondozási igények felmérésére, egyéni szükségletek megítélésére, különös odafigyeléssel végzi a gondozást.	Megfigyelés munka közben.
Az idős ember ápolása, napi menetének kialakítása.	Tisztában van a gondozott napi menetének kialakításával, megméri a vitális paramétereket, megfigyel, mobilizál, alapvető ápolási feladatokat képes elvégezni.	Képes az idős ember fokozatos mobilizálására, fizikai állapot felmérésére, a napi folyadék mennyiségének ellenőrzésére, alapvető higiénés szükségleteket önállóan, és szakszerűen kielégíti.	Önállóan autonóm módon alakítja az idős napi menetét, türelmesen ösztönzi a gondozottakat az aktivitásra, pszichés támogatást nyújt a szakszerű ápolás mellett.	Megfigyelés munka közben. Gyakorlati értékelés, szituációban, ahol több tanulási eredmény értékelése kapcsolható össze
A gyógyászati diagnosztikában és terápiában való közreműködés. Idős emberek gondozásának a megtervezése, dokumentálása és értékelése.	Ismeri az orvosi diagnosztika és terápia módszereit. Tisztában van az ápolási folyamat részeivel a megfigyelés, észlelés jelentőségével az ápolási folyamatban.	Felkészíti a gondozottat a mindenkori diagnosztikai és terápiás eljárásra. Ápolási intézkedéseket megtervez. Gondozási célokat definiál, prioritási sorrendet állít fel.	Önállóan, felelősséggel képes átlátni az ápolási dokumentációt, és annak részeit, irányítás, és ellenőrzés mellett vezeti az ápolási dokumentációt.	Gyakorlati értékelés, szituációban, ahol több tanulási eredmény értékelése kapcsolható össze.

Kommunikáció az ápolásban Szociálisan felelősen cselekedni az idősgondozói intézményekben.	Ismeri az ápolásban megfelelő kommunikációt.	A helyzetnek, a körülményeknek megfelelően tud kapcsolatot felvenni a gondozottakkal.	Beszélgetést kezd, folytat és befejez a már tanult idegen nyelvi fordulatok segítségével.	Megfigyelés munka közben.
---	--	---	---	---------------------------

A 4 hetes szakmai gyakorlat során a második hét végén a mentor értékeli a tanulót. Az értékelés tehát a fogadó intézmény részéről szóban egy elbeszélgetés során történik, ugyanakkor van egy önértékelés is a kedvezményezett részéről. A szakmai gyakorlat végén pedig a fogadó intézmény egy összefoglaló értékelést ad a teljesített gyakorlatról. a kedvezményezett kötelezettségeihez tartozik a napló vezetése, amit a mentornak aláírásra átad.

A tanulási megállapodás, amit a tanuló a küldő és a fogadó intézmény aláír, az alapja az értékelésnek.

A tanulási eredmények értékelését segíti, irányítja a monitoring látogatás, melynek során meggyőződhet a küldő fél, hogy minden a kívánt módon halad. Amennyiben probléma adódik, rögtön lehet orvosolni.

A tanulási eredmények értékelésének az alapja a kedvezményezettek által vezetett munkanapló. A kiutazás előtt a jól megírt munkanapló kritériumairól a diákok tájékoztatást kaptak/kapnak. A munkanapló a tanulási eredményeket bemutató dokumentum. A munkanaplójával a kedvezményezett egyúttal értékeli, másrészt értékelési eszköz is. A munkanapló kitöltéséhez strukturált szempontokat kapnak a diákjaink.

KÉRDŐÍV

SZAKMAI GYAKORLAT ELŐTT

NÉV: .....

DÁTUM: .....

1) MIT VÁRSZ A GYAKORLATTÓL?

- megfelelő tapasztalatot szerezzek
- fejlődjön a nyelvtudásom
- átfogó képet kapjak a befogadó szervezet működéséről
- meglévő tudásomat használni tudjam
- használható tudást szerezzek
- tapasztalatomat kamatoztatni tudjam a jövőben
- munkalehetőséghez jussak a szakmámban
- egyéb:

2) MIT VÁRSZ A BEFOGADÓ SZERVEZETTŐL?

- megfelelően tájékoztassanak a feladatokról
- megfelelő szaktudást nyújtsanak
- elég figyelmet fordítsanak rám
- betanulásomat segítsék
- engedjen aktívan dolgoznom
- legyenek türelmesek
- egyéb:

3) MIT VÁRSZ MAGADTÓL?

- határozottabb, magabiztosabb legyek
- nyelvtudásom fejlődjön
- megálljam a helyem külföldön
- problémamegoldó készségem fejlődjön
- alkalmazkodó képességem fejlődjön
- empátia készségem fejlődjön
- a különböző területeken megálljam a helyem
- elégedettek legyenek a munkámmal
- egyéb:

FOGADÓSZERVEZET ÉRTÉKELŐ LAPJA

Evaluationsbogen für Praktikanten aus Ungarn	
Name des Praktiken:	
Einrichtung Praktikum von:	bis:
Betreuer:	Tel:
Was waren die Stärken des Praktikanten während des Praktikums?	
Welche Schwächen hatte er?	
Haben Sie weitere Kommentare über Praktikanten?	

BITTE BEURTEILEN SIE IN DER FOLGENDEN TABELLE DAS AUFTRETEN DES PRAKTIKANTEN IN BETRIEB:					
	1 sehr gut	2 gut	3 mittel	4 schwach	5 sehr schwach
ARBEITS-/LERNEinstellung					
Verständnis für die Arbeit					
Verständnis für die Sicherheit					
Interesse an der Arbeit					
SOZIALE EinstELLUNG					
Umgang mit dem Betreuer					
Umgang mit den Kollegen					
Umgang mit Bewohnern					
MOTIVATION					
Begeisterungsfähigkeit					
Eigeninitiative					
Pünktlichkeit					
Bereitschaft					
Persönliches Auftreten					

PERSÖNLICHE QUALITÄTEN					
Anpassungsfähigkeit					
Selbstvertrauen					
Vertrauenswürdigkeit					
FÄHIGKEITEN					
Mündliche Ausdrucksfähigkeit					
Hören					
Schriftliche Ausdrucksfähigkeit					
Praktische Fähigkeiten					

DATUM :

UNTERSCHRIFT

VIELEN DANK FÜR DIE MITARBEIT IM PROJEKT!

3. SZÁMÚ MELLÉKLET

A BÉKÉS MEGYEI KORMÁNYHIVATAL KOORDINÁCIÓJÁVAL HATTAGÚ

NEMZETKÖZI PARTNERSÉG KERETÉBEN, 2015. DECEMBER 1. ÉS 2017.

NOVEMBER 30. KÖZÖTT MEGVALÓSULÓ „WORK-BASED LEARNING IS

CVET – MUNKAALAPÚ TANULÁS A FELNŐTTKÉPZÉSBEN” CÍMŰ

2015-1-HU01-KA202-013646 SZÁMÚ ERASMUS+ PROJEKT SZELLEMI TERMÉKE

SZOCIÁLIS GONDOZÓ ÉS ÁPOLÓ (OKJ SZÁM: 34 762 01)

10. ÉVFOLYAM 2. FÉLÉVES TANANYAGÁNAK 2 HÓNAPOS IDŐTARTAMRA FEJLESZTETT TANULÁSI EREDMÉNY LEÍRÁSA

TUDÁS	KÉPESSÉG	ATTITÚD	AUTONÓMIA/ FELELŐSÉG
Ismeri az alapvető és magasabb rendű szükségleteket (Maslow-i piramis). Ismeri a hiteles kommunikáció fontosságát a szükséglet kielégítés során. Ismeri a személyi higiénié, az étkeztetés protokollját.	Képes az emberi alapvető és magasabb rendű szükségletek azonosítására a gondozás során. Alkalmazza a személyi higiénié és az étkeztetés protokollját a mindennapi gondozás során. A verbális és nonverbális kommunikációja választékos és adekvát.	Szem előtt tartja a személyre szabott gondozási szükséglet mértékét és terjedelmét.	Önállóan végrehajtja a gondozási feladatokat, a személyi higiénia és az étkeztetés protokollját. Felelősséget vállal saját munkájáért.
Ismeri az alapvető gyógyszerek hatását (láz és fájdalomcsillapítók, görcsoldók, allergia elleni szerek, nyugtatók stb.), a gyógyszerformákat és azok beadási módjait. Ismeri a gyógyászati segédeszközök formáit, kezelésének módjait.	Segít a szakápolónak a gyógyszerek beadásában. Segítséget nyújt a gyógyászati segédeszközök használatában.	Kész az együttműködésre a szakápolóval és a gyógytornással.	Betartja szakmai illetékessége határait és együttműködik a szakápolóval és a gyógytornással a gyógyszerek beadása és a gyógyászati segédeszközök alkalmazása során.

Ismeri a gondozás fogalmát, célját, feladatait, a gondozás célcsoportjait. Megnevezi és érti a legfontosabb gondozási szerepeket: szervezés, segítség, támogatás, közvetítő szerep, érdekképviselet. Ismeri a gondozási terv részeit.	Részt vesz az alapvető gondozási szükségletek felmérésében; Irányítással képes értelmezni és végrehajtani a gondozási tervet. Felettesének jelzi az ellátott állapotában bekövetkezett változásokat.	A gondozási terv végrehajtása során - elfogadja a szakmai etikai elveket. - a szakmai titoktartás szabályai szerint kezeli a birtokába jutott információkat. - kezeli előítéleteit, megfelelő empátiával dolgozik. Szem előtt tartja a gondozottak érdekeit, autonómiáját, identitását. Ennek figyelembevételével oldja meg az etikai dilemmákat.	Felettesével együttműködik, felelősséget vállal a saját illetve a csoport munkájáért és betartja szakmai illetékessége határait a gondozási terv végrehajtásában.
Ismeri a különböző foglalkoztatási lehetőségeket. Azonosítani tudja a különböző foglalkoztatási formákat. Ismeri a szakmai és köznyelvi kommunikáció legfontosabb fogalmait, összefüggéseit.	Bekapcsolódik a foglalkozások tárgyi és környezeti előkészítésébe. Segítőként aktívan részt vesz a foglalkozásokon.	Nyitott az új foglalkoztatási lehetőségekre. Elfogadja a foglalkozás-vezető iránymutatásait.	Együttműködik a foglalkozás-vezetővel. Önálló javaslatokat fogalmaz meg az eredményes foglalkoztatás érdekében.
Felsorolja a beteget veszélyeztető és sürgős beavatkozást igénylő állapotokat és azok elhárításának módját. Tudja a sebelltátás alapelveit, technikáit és a vérzéscsillapítási eljárásokat. Ismeri szakmai kompetencia határait.	Felismeri a beteget veszélyeztető és sürgős beavatkozást igénylő állapotokat. Adekvát megoldási módokat alkalmaz a veszélyhelyzet elhárítására. Szükség esetén képes szakszerű elsősegély nyújtására. Ismeri a helyzetnek és a szükségletnek megfelelő gyors elsősegélynyújtás eszközeit és eljárásait.	Törekszik a beteget veszélyeztető és sürgős beavatkozást igénylő állapotok gyors felismerésére és a megoldásra szem előtt tartva a beteg állapotát és közben betartja szakmai kompetenciája határait.	A veszélyhelyzet elhárítása érdekében döntést hoz arról, hogy mit tehet meg önállóan és mihez kell segítséget kérnie sürgős esetekben és munkatársaival együttműködik. A sebelltátást és vérzéscsillapítást önállóan végzi.

<p>Felismeri a sebészeti beavatkozást igénylő állapotokat. Ismeri a műtéti szövődményeket és azok tüneteit. Ismeri az asepsis és az antisepsis fogalmát.</p>	<p>Alkalmazza az asepsis, antisepsis szabályait. Megfogalmazza a sebészeti ellátást igénylő állapotokban alkalmazható ápolási feladatokat. Bekapcsolódik a napi műtét utáni sebellátásba. Használja a gyakorlat során megismert intelligens köszereket.</p>	<p>A műtéti beavatkozáshoz kapcsolódó ápolói tevékenységek során - igényli a szakápoló iránymutatását, - törekszik a feladatokat legjobb szakmai tudása szerint elvégezni, - betartja a kompetencia határokat és - nyitott az új ismeretek befogadására.</p>	<p>A műtéti beavatkozáshoz kapcsolódó ápolói tevékenységek során vezetői és szakápolói irány- mutatással végzi feladatait. A sebesség gyakorlati feladataiban együttműködik munkatársaival.</p>
<p>Ismeri a fogyatékoság, hátrány, károsodás fogalmát, formáit, a fogyatékosági csoportokat. Felismeri a fogyatékos emberek sajátos szükségleteit. Ismeri az életminőségüket javító tárgyakat, eszközöket. Értelmezi a metakommunikációs jeleket.</p>	<p>Bekapcsolódik a fogyatékkal élők fejlesztő foglalkozásaiba. Alkalmazza a fogyatékkal élők életminőségét javító eszközöket. Megfogalmazza a fogyatékkal élők metakommunikációval kifejezett jelzéseit.</p>	<p>Elhivatott a fogyatékkal élők életminőségének javításában. Empatikusan végzi ápolási, gondozási feladatait.</p>	<p>A fogyatékkal élők gondozásában együttműködik munkatársaival. Önálló javaslatokat fogalmaz meg a fogyatékkal élők gondozásának javítása érdekében.</p>

A TANULÁSI EREDMÉNYEK ELSAJÁTÍTÁSÁHOZ ÉS ÉRTÉKELÉSÉHEZ SZÜKSÉGES FELADATOK		
SORSZÁM	TANULÁSI EREDMÉNY	TANULÁSI EREDMÉNY ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES FELADATOK
<p>1</p>	<p>Ismeri az alapvető és magasabb rendű szükségleteket, a hozzá tartozó hiteles kommunikációt. Ismeri és alkalmazza a személyi higiéné, az étkeztetés protokollját. A verbális és nonverbális kommunikációja választékos és adekvát. Szem előtt tartja a személyre szabott gondozási szükséglet mértékét és terjedelmét. Önálló és felelősségteljes munkavégzés.</p>	<p>Előkészítés fürdetéshez. Fürdetés önálló elvégzése.</p> <p>Fekvőbetegnél száj toalettet végez.</p> <p>Előkészítés étkeztetéshez. Étkeztetés önálló elvégzése.</p> <p>Személyre szabott szükségletek megfigyelése.</p>
<p>2</p>	<p>Ismeri az alapvető gyógyszerek hatását, a gyógyszerformákat és azok beadási módjait, a gyógyászati segédeszközök formáit. Segítséget nyújt a gyógyszerek beadásában, a gyógyászati segédeszközök használata során. Betartja a szakmai illetékessége határait.</p>	<p>Közreműködés a gyógyszerosztásban.</p> <p>A gyógyszerformák és beviteli módok megfigyelése.</p> <p>Gyógyszerosztás 3-as és 5-ös szabályának alkalmazása.</p> <p>Gyógyászati segédeszközök alkalmazása, kezelése.</p> <p>Ellátott segítése kerekesszék használatában.</p>
<p>3</p>	<p>Ismeri a gondozás alapfogalmát, célját, feladatait, a gondozás célcsoportjait. Ismeri a gondozási terv részeit, irányítással képes értelmezni és végrehajtani a gondozási tervet. Feleltesének jelzi az ellátott állapotában bekövetkezett változásokat. Elfogadja a szakmai etikai elveket. A szakmai titoktartás szabályai szerint kezeli a birtokába jutott információkat. Megfelelő empátiával dolgozik. Felelősséget vállal a saját munkájáért.</p>	<p>Gondozási terv készítése segítséggel.</p> <p>Gondozási terv feladatainak végrehajtása.</p> <p>Titoktartás hatálya alá eső adatok kezelése.</p>

4	<p>Ismeri a különböző foglalkoztatási lehetőségeket, foglalkoztatási formákat, a szakmai és köznyelvi kommunikáció legfontosabb fogalmait, összefüggéseit. Bekapcsolódik a foglalkozások tárgyi és környezeti előkészítésébe. Segítőként aktívan részt vesz a foglalkozásokon. Nyitott az új lehetőségekre. Elfogadja a foglalkozás-vezető iránymutatásait és együttműködő.</p>	Foglalkoztatási formák megfigyelése.
		Környezeti és tárgyi előkészítés irodalmi foglalkozás megtartásához.
		Foglalkozáson való részvétel. Tapasztalatok összegyűjtése.
5	<p>Ismeri és felismeri a beteget veszélyeztető állapotokat és azok elhárításának módját. Tudja a sebellátás alapelveit, technikáit és önállóan végzi a vérzéscsillapítási eljárásokat. Szükség esetén képes szakszerű elsősegély nyújtására. Törekszik a gyors helyzetfelismerésre és megoldásra, szem előtt tartva a beteg állapotát. Betartja szakmai kompetencia határait. Együttműködő, döntést hoz arról, hogy mit tehet meg önállóan és mihez kell segítséget kérnie sürgős esetekben.</p>	Egy alkaron lévő, vénás vérzés ellátásának elvégzése.
		Intelligens kötszerek alkalmazásának, azok előnyeinek megfigyelése.
		Eszméletlen beteg vizsgálata.
		Veszélyeztető állapotok megfigyelése. Szükséges beavatkozás elvégzése (segítség kérése, mentőhívás stb.)
6	<p>Felismeri a sebészeti beavatkozást igénylő állapotokat. Ismeri a műtéti szövődeményeket és azok tüneteit. Ismeri az asepsis és az antisepsis fogalmát és alkalmazza azok szabályait. Képes a sebészeti ellátást igénylő állapotok ápolási feladatainak ellátására. Használja az intelligens kötszereket, amelynek során igényli a szakápoló iránymutatását. Segítséggel elvégzi a sebellátás gyakorlati feladatait.</p>	Sebészeti ellátást igénylő állapot megfigyelése.
		Asepsis, antisepsis betartása.
		Műtéti szövődemények megfigyelése és segítséggel történő ellátásuk.
		Lábszárfelekély kezelése (segítséggel).
7	<p>Ismeri a fogyatékoság, hátrány, károsodás fogalmát, formáit, a fogyatékosági csoportokat. Felismeri a fogyatékos emberek sajátos szükségleteit és az életminőségüket javító tárgyakat, eszközöket. Megfigyelőként részt vesz a fogyatékkal élők fejlesztő foglalkozásain. Alkalmazza a fogyatékkal élők életminőségét javító eszközöket. Felismeri a fogyatékkal élők metakommunikációval kifejezett jelzéseit. Elhivatott, empátikus és együttműködő a fogyatékkal élők életminőségének javításában.</p>	Fogyatékosági formák megfigyelése.
		A sajátos szükségletek felmérése az alsó végtag amputált elláttal együtt.
		Az életminőséget javító eszközök használatában segítségnyújtás. Segítségnyújtás a segédeszközök tisztításában.
		Metakommunikációs jelek észlelése a gondozás során.

EGYÉNI KÉPZÉSI TERV (képzésben résztvevőként vezetendő)		
_____ NÉV		
DÁTUM (ÉV/HÓ/NAP)	A KÉPZÉSBEN RÉSZTVEVŐNEK KIADOTT FELADAT	TANULÁSI EREDMÉNY, MELYEZ KÖZVETLENÜL KAPCSOLÓDIK A KITŰZÖTT FELADAT

DÁTUM:

KÉPZÉSBEN RÉSZTVEVŐ

INSTRUKTOR/TANULÓFELELŐS

4. SZÁMÚ MELLÉKLET

SZEGEDI SZAKKÉPZÉSI CENTRUM HANSÁGI FERENC SZAKKÉPZŐ ISKOLÁJA

SZELLEMI TERMÉKEI

ECVET: KÜLFÖLDI SZAKMAI GYAKORLAT

PROJEKT: A SZAKKÉPZÉS ÉS A SZAKMAI GYAKORLAT NEMZETKÖZIESÍTÉSE AZ ECVET SEGÍTSÉGÉVEL

A tanulási eredmény címe:	1. Az étteremben használatos eszközök, gépek és berendezések ismerete	
Szakma:	Pincér	
	EQF-szint: 4	
		DQR-szint: 4
Tanulási egység leírása: <i>Az éttermi munkaeszközeit jól ismeri és megfelelően használja</i>		
ISMERETEK	KÉSZSÉGEK	KOMPETENCIÁK
<i>Ismeri</i> <ul style="list-style-type: none"> A külföldi étteremben lévő elektromos gépeket Az étteremben lévő berendezési tárgyakat Az étteremben levő eszközöket A helyi étlap és itallap felépítését Az országspecifikus étkezési időket és eszközigényüket A gépek, berendezési tárgyak és eszközök nevét idegen nyelven 	<i>Képes</i> <ul style="list-style-type: none"> Bekapcsolni, működtetni az elektromos gépeket A vendéglétszámnak megfelelően teríteni, büféasztalt felkészíteni Felkészülni a napi munkafolyamatokra, előkészíteni, megtisztítani a használandó eszközöket (poharak, porcelánok, evőeszközök) Az étkezési időnek megfelelően teríteni Egyszerű idegen nyelvű kommunikációt folytatni a terítéssel kapcsolatban az eszközökről 	<ul style="list-style-type: none"> Biztonságosan kezeli a külföldi étteremben lévő elektromos gépeket Időre elkészül a rábízott munkával Hatékonyan összedolgozik a munkatársaival Munkáját tisztán, higiénikusan végzi Az adott idegen nyelven legalább elemi szinten kommunikál a munkatársaival, megérti az idegen nyelvű utasításokat
Kiegészítő információk: <i>A megszerzett kompetenciák értékelésére és összefoglalására egy egységes értékelő ívet tölt ki a külföldi képzőhely.</i>		
Összeállította: <i>Hansági Ferenc Szakképző Iskola Szeged mobilitási csoportja</i>		

ECVET: KÜLFÖLDI SZAKMAI GYAKORLAT

PROJEKT: A SZAKKÉPZÉS ÉS A SZAKMAI GYAKORLAT NEMZETKÖZIESÍTÉSE AZ ECVET SEGÍTSÉGÉVEL

A tanulási eredmény címe:	2. Előkészítő, befejező tevékenységek – A vendég érkezése előtti és távozási utáni teendők	
Szakma:	Pincér	
	EQF-szint: 4	
		DQR-szint: 4
Tanulási egység leírása: <i>Az éttermi munka keretében képes ellátni vendég érkezése előtti és a vendég távozási utáni feladatokat</i>		
ISMERETEK	KÉSZSÉGEK	KOMPETENCIÁK
<ul style="list-style-type: none"> Ismeri az étteremben található eszközök használatát Ismeri a helyi felszolgálati módokat Ismeri az idegen nyelvű étlap és itallap főbb tartalmi elemeit, étel- és italkínálatát Tisztában van a HACCP szabályokkal, a higiénia fontosságával Idegen nyelven megtanulja az étlap és itallap kínálatát 	<ul style="list-style-type: none"> A terítéshez szükséges eszközöket előkészíti A helyi felszolgálati módoknak megfelelően megteríti A különböző étkezések után átalakítja a munkaterületet, megtisztítja az eszközöket, újra terít Ízlésesen, higiénikusan terít Fel tud sorolni néhány jellegzetes ételt és italt az adott idegen nyelven 	<ul style="list-style-type: none"> Prioritásokat állít fel, munkáját fontossági sorrendben végzi Döntéseit átgondoltan, megalapozottan, gyakorlatiasan hozza meg Csapatban dolgozik Munkáját tisztán, higiénikusan végzi Legalább egyszerű nyelvi szinten kommunikál a munkatársaival
Kiegészítő információk: <i>A megszerzett kompetenciák értékelésére és összefoglalására egy egységes értékelő ívet tölt ki a külföldi képzőhely.</i>		
Összeállította: <i>Hansági Ferenc Szakképző Iskola Szeged mobilitási csoportja</i>		

ECVET: KÜLFÖLDI SZAKMAI GYAKORLAT

PROJEKT: A SZAKKÉPZÉS ÉS A SZAKMAI GYAKORLAT NEMZETKÖZIESÍTÉSE
AZ ECVET SEGÍTSÉGÉVEL

A tanulási eredmény címe:	3. Éttermi vendéglátás, ajánlás és értékesítés	
Szakma:	Pincér	
	EQF-szint: 4	DQR-szint: 4
Tanulási egység leírása: <i>Képes vendégcentrikusan viselkedni a felszolgálati munkafolyamatokban</i>		
ISMERETEK	KÉSZSÉGEK	KOMPETENCIÁK
<i>Ismeri</i>	<i>Képes</i>	
<ul style="list-style-type: none"> A vendéglátói feladatokat és meg is tudja fogalmazni azokat Külső megjelenésének hatását Az étlapot és itallapot ennek alapján képes a vendéget tanáccsal ellátni, ételt, italt ajánlani Az asztalfoglalás menetét és rögzítésének szabályait A rendelésvétel menetét, szabályait A szakszerű felszolgálati módot és a szervírozás módjait 	<ul style="list-style-type: none"> Előkészítő munkákat végezni és az asztalokat az alkalomnak megfelelően díszíteni Ételt, italt kínálni és felszolgálni a vendégnek A szezonális kínálatnak és a piaci helyzetnek megfelelően egyeztetni a vendéggel az ételek és italok sorrendjét Bárilokat, kávékészítményeket, teát és alkoholos italokat készíteni és felszolgálni 	<ul style="list-style-type: none"> Tisztelettel beszél a vendéggel és odafigyel rá Rugalmasan és barátságosan reagál a vendég kívánságaira A vendég elvárásainak megfelelően ajánl és szolgáltatást nyújt A saját munkalépéseire reflektál Kezeli a stressz helyzeteket, és terhelés alatt helytáll A kritikát a helyzetnek megfelelően kezeli Csapatban dolgozik A munkatársakkal együttműködni
Kiegészítő információk: <i>A megszerzett kompetenciák értékelésére és összefoglalására egy egységes értékelő ívet tölt ki a külföldi képzőhely.</i>		
Összeállította: <i>Fazekas Gyula pincér szakoktató Hansági Ferenc Szakképző Iskola Szeged</i>		

PROJECT: INTERNATIONALIZATION OF VOCATIONAL
EDUCATION AND TRAINING USING ECVET

Name of learning outcome:	1. Knowledge of the equipment, machines and tools used in the restaurant	
Vocation:	Waiter	
	EQF-level: 4	DQR-level: 4
Description of the learning unit: <i>Knows the equipment and tools of the restaurant and uses them properly.</i>		
KNOWLEDGE	SKILLS	COMPETENCES
<i>Knows</i>	<i>Is able to</i>	
<ul style="list-style-type: none"> the machines in the foreign restaurant, the furniture of the restaurant, the tools of the restaurant, the setting up of the menu and the wine list of the restaurant, the specific mealtimes of the foreign country and the tableware necessary for the different meals, the names of the machines, furniture and tools in the given foreign language. 	<ul style="list-style-type: none"> switch on and use the machines, set the tables according to the number of customers and prepare the buffet table, prepare for the actual tasks of the day, prepare and clean the necessary tableware (glasses, chinaware, cutlery) set the tables appropriate for the mealtime, take part in simple conversations about the tools used for table setting in a foreign language. 	<ul style="list-style-type: none"> Operates the machines in the foreign restaurant safely, Completes the given tasks on time, Works efficiently as part of a team with the colleagues, Works cleanly and in a hygienic way, Communicates with the colleagues at least at an elementary level in the given foreign language and understands instructions in the given foreign language.
Additional information: <i>A standardized evaluation sheet is used for the evaluation and summary of the acquired competencies, which is filled in by the foreign apprenticeship place.</i>		
Prepared by: <i>the Mobility team of Ferenc Hansági Vocational School Szeged</i>		

**PROJECT: INTERNATIONALIZATION OF VOCATIONAL
EDUCATION AND TRAINING USING ECVET**

The name of learning outcome:	2. Preparing and closing tasks – duties done before the guests' arrival and after their leaving	
Vocation:	Waiter	
	EQF-level: 4	
Description of the learning outcome: <i>The student is able to fulfil the tasks before the guests' arrival and after their leaving as a part the job</i>		
KNOWLEDGE	SKILLS	COMPETENCIES
<ul style="list-style-type: none"> • knows the usage of the machines in the restaurant, • knows the local serving types, • knows the main parts of the menu and wine list written in the given foreign language, and its food and beverage offer, • understands the HACCP regulations and the importance of hygiene, • learns the offer of the menu and the wine list in the foreign language. 	<p><i>is able to</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • prepare the necessary tableware for setting the tables, • set the table appropriate for the local serving types, • alter the work area after the different meals, cleans the equipment and reset the tables, • set the table in a hygienic and stylish way, • list names of some typical dishes and drinks in the foreign language. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sets priorities for the tasks and does the work according to these, • Makes decisions in a mature, deliberate and practical way, • Works as part of a team, • Performs the tasks in a hygienic and clean way, • Communicates with the colleagues at least at an elementary level in the given foreign language.
Additional information: <i>A standardized evaluation sheet is used for the evaluation and summary of the acquired competencies, which is filled in by the foreign apprenticeship place.</i>		
Prepared by: <i>Ferenc Hansági Technical and Vocational School for Tourism and Catering</i>		

**PROJECT: INTERNATIONALIZATION OF VOCATIONAL
EDUCATION AND TRAINING USING ECVET**

Name of learning outcome:	3. Restaurant Service, offering and selling	
Vocation:	Waiter	
	EQF-level: 4	
Description of the learning unit: <i>Knows the equipment and tools of the restaurant and uses them properly.</i>		
KNOWLEDGE	SKILLS	COMPETENCIES
<p><i>Knows</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • the tasks related to serving and can also compose them, • the effect of his/her appearance, • the menu and wine list and can offer advice for the customers, can recommend dishes and drinks, • the process of table reservation and the rules of booking it, • the process and rules of taking an order, • the professional serving method and the different methods of serving. 	<p><i>Is able to</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • do the preparatory work, and decorate the tables according to the occasion, • offer and serve dishes and drinks, • agree on the order of dishes and drinks according to the seasonal offer and marketing objectives, • make and serve bar drinks, teas, coffee and alcohol based drinks. 	<ul style="list-style-type: none"> • talks to the customers with respect and takes care of them, • reacts to the request of the customer flexibly and friendly, • offers and serves the customer according to their expectations, • reacts to his/ her own stages of work process, • deals with stressful situations and can work under pressure, • treats criticism appropriately to the given situation, • works as part of a team, • cooperates with the colleagues.
Additional information: <i>A standardized evaluation sheet is used for the evaluation and summary of the acquired competencies, which is filled in by the foreign apprenticeship place.</i>		
Compiled by: <i>Gyula Fazekas waiter trainer Ferenc Hansági Vocational School Szeged</i>		

**EGYSÉGESÍTETT ÉRTÉKELŐÍV
KÜLFÖLDI SZAKMAI GYAKORLATOT TELJESÍTŐ DIÁKOK SZÁMÁRA**

**SZAKMA:
PINCÉR**

Név:	
Gyakorlati hely:	
Az értékelés szempontjai:	Ismeretek, képességek, a munka minősége, a munka mennyisége, tudástranszfer, elemző-, és döntéshozó képesség, önállóság, szervezőképesség, hatékonyság, tanulási-, és teljesítő képesség, tanulási-, és teljesítő szándék, megbízhatóság, konfliktuskezelő képesség, vendégcentrikusság, csapatmunka

	Nagyon jól ismeri és irányítás nélkül, önállóan végzi munkáját	Jól ismeri, az egyszerű munkafolyamatokat önállóan, a nehezebbeket irányítással végre tudja hajtani	Megbízhatóan ismeri, és irányítással ellátja a munkafolyamatokat	Kielégítően ismeri, részt vesz a munkafolyamatokban	Nem ismeri
Ismeri az adott ország kultúráját, szokásait					
Nyitott a helyi szokások megismerésére, a szokásokhoz szükséges feladatok ellátására					
Előkészíti a berendezési tárgyakat, gépeket, eszközöket az adott munkafolyamatokra és a folyamat végeztével rendbe teszi és megtisztítja azokat					
Megterít, büféasztalt felkészít étkezésre, éttermet étkezésre kész állapotba hozza, újra terít					
Kiszolgálja a vendéget					

	Kiválóan teljesítette	Jól teljesítette	Közepesen teljesítette	Teljesítette	Nem teljesítette
Segít a vendégnek távozásánál					
Kiszolgálja a vendéget rendezvényen, konferencián					
Betartja a munka-baleset-, tűzvédelmi-, HACCP szabályokat					
Az adott munkaterület helyiségeit, eszközeit ismeri					
Külföldi gyakorlata során megtanulja az országra jellemző étkezési szokásokat, felszolgálati módokat					
Külföldi gyakorlatán olyan tapasztalatokat szerez, melyet saját országában is alkalmazhat					
Az adott idegen nyelven megérti a kapott feladatokat					
Az adott idegen nyelven végrehajtja a kapott feladatokat					
Kérdéseket tud feltenni, ha valamit nem ért					
Képes a vendéget kiszolgálni /felszolgálat, lerámolás/					
Munkáját idegen nyelvű irányítással végzi					
Csapatban végzi munkáját					
Felelősséget vállal a munkájáért					

**STANDARDIZED EVALUATION SHEET FOR STUDENTS
INVOLVED IN INTERNATIONAL VOCATIONAL INTERNSHIP**

**PROFESSION:
WAITER**

Name: _____

Place of practice: _____

The aspects of evaluation: Knowledge, skills, quality of work, quantity of work, transfer of knowledge, analytical and decision-making skills, independency, organizational skill, effectiveness, learning skill and power, learning and achieving will, reliability, conflict management, customer-centered attitude, teamwork

	Does the job without help and supervision	Knows the work procedure well. Works mainly independently with help in difficult tasks	Knows the work procedure well and performs it with guidance	Knows the work procedure satisfyingly and takes part in it	Does not know the work procedure
Is acquainted with the culture and traditions of the country					
Is open-minded for getting to know local traditions and taking part in their tasks					
Prepares the working area, tools, equipment, and machines for the tasks and tidies and cleans them at the end of shift					
Sets the tables, prepares the buffet table and the restaurant itself to be ready for the guests then resets the tables					
Serves the guests					
Assists the guests when leaving their tables					

	Performed outstandingly	Performed well	Performed at an average level	Performed below average level	Failed to perform
Serves the guests at receptions and conferences					
Follows workplace and fire safety regulations and maintains HACCP regulations					
Knows the rooms of the working area and the equipment					
Gets to know the eating habits and the serving styles of the country during the internship					
Acquires knowledge during the internship which he or she can use in his or her home country					
Understands the tasks given in foreign language					
Performs the tasks given in the foreign language					
Is able to ask questions in case of need					
Is able to serve guests (serves food and beverages and clears the tables)					
Is able to work under guidance given in the foreign language					
Is able to work as part of a team					
Takes responsibility for his or her own work					

_____ DATE

_____ SIGNATURE AND STAMP

5. SZÁMÚ MELLÉKLET

AZ 1-4. SZÁMÚ MELLÉKLETEKBE BEMUTATOTT PÉLDÁKAT KÖZREADÓ

INTÉZMÉNYEK ÉS TEVÉKENYSÉGEIK BEMUTATÁSA

A szerző ezúton fejezi ki köszönetét és tiszteletét

Tóth Judit Emma (FM Közép-magyarországi Agrár-szakképző Központ Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium),

Galgóczy Éva (Budapesti Innovatív Gimnázium),

Szabó István (Békés Megyei Kormányhivatal),

Marton József (Gál Ferenc Főiskola Békési Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium),

Jancsikinné Smicskó Klára (Szegedi Szakképzési Centrum Hansági Ferenc Szakképző Iskolája) kollégák számára.

Köszönetet azért, hogy közreadták inspiráló példáikat, gyakorlataikat és ezzel segítették nem csak az én, de más szakképző intézmények szakmai munkáját is.

Tiszteletet az elkötelezett, kitartó, színvonalas szakmai munkáért, amivel nem csak a tanulók tanulásának eredményességéhez, de a szakképzés minőségének fejlesztéséhez is jelentősen hozzájárulnak.

FM Közép-magyarországi Agrár-szakképző Központ Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium

Cím: 1106 Budapest Maglódi út 4/b.

Honlap: www.bercsenyi-bp.sulinet.hu/?page_id=63

Több éve szerveznek sikeres mobilitási programokat a húsupari termékgyártó és az élelmiszeripari technikus tanulók számára.

Az 1. számú mellékletben bemutatott példák 10 hetes gyakorlat dokumentumai, a fogadó intézmény: ZBC Roskilde, The Danis Meat Trade Colleges, Dánia.

A gyakorlatokról készült facebook oldalak:

www.facebook.com/bercsenyigyakorlat

www.facebook.com/bercsenyi2016

www.facebook.com/dania2017

Budapesti Innovatív Gimnázium és Szakgimnázium

Iskola fenntartója: Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy

Iskola címe: 1051 Budapest, Sas utca 25.

Telefonszáma: +36 1 302 78 76

Iskola e-mail címe: szki@bigsuli.hu

Iskola weboldala: www.bigsuli.hu

Facebook oldala: www.facebook.com/BIGiskola

A Budapesti Innovatív Gimnázium és Szakgimnázium (rövid név: BIG) érettségi utáni szakképzéseket indít nappali és esti tagozaton. Főbb területeik a Vendéglátás, Turisztika, Egészségügy, Kereskedelem, Közgazdaságtan, Művészeti képzések. Az Erasmus+ Mobilitási programok a 2014/2015. tanévtől valósulnak meg. A 2017/2018. tanévben létrehozták az Erasmus Irodájukat, ahol az érdeklődő diákokat, szülőket folyamatosan fogadják személyes tájékoztatásra előre egyeztetett időpontban.

A Budapesti Innovatív Gimnázium és Szakgimnázium a 2016-os évben teljesítette a második eredményes Erasmus+mobilitását. Az iskola számára mérföldkő, mert 63 mobilitást eredményesen valósított meg, és egy új szakmacsoport számára (Egészségügyi szakmacsoport) kidolgozta és először tesztelte az ECVET eredményalapú mobilitást. A program során 10 diákjuk Németországban, Rostockban az AWO 5 intézményében (2016.08.05.-2016.09.03.), illetve 4-en pedig Osterodében, (Osterode am Harz) a „Burgholte” magán fenntartású idős otthonban teljesítette a 4 hetes szakmai gyakorlatukat. A kedvezményezettek az Egészségügyi asszisztens (OKJ: 54 72 01), Gyakorló gyógyszerészi asszisztens (OKJ: 54 720 03) és Gyógy- és sportmasszőr (OKJ: 54 726 01) képzésből kerültek ki. Azért ölelhetett át ennyi szakmát, mert a 13. évfolyamon azonos volt a kerettanterv. Mindkét helyre kísérő tanárral mentek a diákok, aki nagymértékben segítette az idegen környezetbe, a munka világába való beilleszkedést számukra, valamint a munkaterv nyomon követése is feladatuk volt a kint töltött idő alatt. A továbbiakban a diákok folyamatosan tartották a Projektkoordinátorral és a fogadó szervezet Mentorával a kapcsolatot. A tanulók felkészítése alaposnak mondható, ui. tartalmazott szakmai, szaknyelvi, és mentális felkészítést. A kiutazás előtt tájékoztatást kaptak a diákok a már korábban a fogadószervezet és az iskola által rögzített és elfogadott munkaprogramról. Az ECVET munkaprogramot és az ECVET értékelést először tesztelték a gyakorlatban, amelyet kezdetben a kísérő tanár, később a koordinátor és a fogadó szervezet mentora ellenőrzött. A munkaprogram és az értékelés a 11221-12 azonosítószámú Alapapólas tantárgyra épült. Az ECVET tanulási eredményleírást és értékelést készítette: Galgóczy Éva projektkoordinátor, az iskola és az Erasmus+program bemutatását Bereczkiné Molnár Éva igazgatóhelyettes.

A diákok a gyakorlat ideje alatt a fogadó szervezet mentorától is folyamatosan visszajelzést kaptak az általuk elvégzett munkáról szóban. Az értékelésbe a fogadó szervezet is részt vett, a munkahelyeken ECVET értékelő lap alapján, amely egy-egy tanulási egység befejeztével történt. A második hét végén egy szóbeli értékelésre is sor került, ahol a diákok erősségét, illetve gyengéit megbeszélték, továbbá iránymutatás kaptak arról, hogy milyen módon tudnak továbbfejlődni az adott szakterületen. Az iskola értékelő kérdőívet állított össze, amelyet a kedvezményezettek a kiutazás előtt, illetve a szakmai gyakorlat végén is kitöltöttek.

A 2. számú mellékletben bemutatott programok és értékelők egy egységre, 2 hét időtartamra (80 munkaóra) vonatkoznak. Helyszíne: Németország Rostock, AWO fenntartású otthon, „Alternative WohnOase”.

Békés Megyei Kormányhivatal

A 3. számú mellékletben bemutatott gyakorlatok, dokumentumok a Békés Megyei Kormányhivatal koordinációjával egy hattagú nemzetközi partnerség által 2015. december 1. és 2017. november 30. között megvalósuló „Work-based Learning is CVET – Munkalapú tanulás a felnőttképzésben” című 2015-1-HU01-KA202-013646 számú Erasmus+ projekt keretében kerültek kifejlesztésre és kipróbálásra.

A projekt fő eredményeként nemzetközi együttműködésben – finn, német és olasz modellek alapján – olyan új, európai szinten is egyedülálló komplex módszertan került kidolgozásra, amelynek bevezetésével és alkalmazásával megkönnyíthető a tanulás és a munka közötti átmenet.

A munkalapú tanulás egyik sikertényezője a képzési követelmények tanulási eredmény alapon történő szakszerű megfogalmazása. A projekt keretében kifejlesztett módszertan kipróbálására többek között iskolai rendszerű szakképzésben, a Gál Ferenc Főiskola Békési Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium által – a Békés Megyei Hajnal István Szociális Szolgáltató Centrum gyakorlati képzést végző intézménynél – szervezett Szociális gondozó és ápoló OKJ-s képzés keretében is sor került. A 10. évfolyam 2. féléves tananyagának egy előre kijelölt – 2 hónap alatt megszerzendő ismeretek megszerzésére irányuló – részét írták át a szakemberek tanulási eredmény szemlélettel és azokhoz hozzárendelték az elvégzendő feladatokat és értékelési kritériumokat is.

A kipróbálás során bebizonyosodott, hogy a tanulási eredmény alapú tervek valóban eredményesebben alkalmazhatóak a munkalapú szakképzésben, mint az egyéni különbségekre fogékony tanulási környezetekben, ahol az egyén igényeinek megfelelően kell megtervezni a képzési folyamatot. A tanulási eredmények teljesítéséhez rendelt feladatok a napi gyakorlatok megtervezését jól szolgálták, a jól meghatározott és mindenki által értelmezhető értékelési kritériumok megkönnyítették az értékelést, a képzés megvalósulásának folyamatos – mind a szakemberek, mind a képzésben résztvevők általi – nyomkövetését.

A projekt keretében kidolgozott, elsőként Magyarországon, Békés megyében kipróbált módszertant egész Európában tudják majd alkalmazni azok a szakképzést folytató szervezetek és munkáltatók, akik be szeretnék vezetni a munkalapú tanulást, illetve azok is, akik fejleszteni szeretnék a munkalapú tanulási rendszerüket. A projektről bővebb információ a <http://bekes.munka.hu> oldalon, a „Nemzetközi projektek” link alatt érhető el, ahonnan letölthető a komplex módszertani kézikönyv is.

Szegedi Szakképzési Centrum Hansági Ferenc Szakképző Iskolája

Cím: 6724 Szeged, Kenyérgyári u. 8.

E-mail: titkarsag@gmail.com

Honlap: www.hansagiisk.hu

Telefon: +36 62/547-240

Az iskola a vendéglátás és a turisztika ágazatában képez szakgimnáziumi és szakközépiskolai diákokat.

Az iskola 2000-től valósít meg Leonardo, illetve Erasmus+ mobilitási, tanárcsere, Comenius nyelvi és szakiskolai projekteket.

Az intézmény 2004-ben E-Quality díjat kapott Socrates/Comenius nyelvi projektjéért, majd 2005-ben Mobilitási Nívódíjat nyert egy 3 hónapos chemnitzi Leonardo mobilitásért.

2009-től minősített pályázói Tanúsítvány biztosítja pályázati munkájuk folyamatosságát és színvonalát.

Eddig 519 diák számára biztosították a pincér, szakács és cukrász gyakorlat lehetőségét 10 európai országban (Anglia, Svédország, Finnország, Franciaország, Németország, Ausztria, Románia, Görögország, Olaszország, Spanyolország)

A 4. számú mellékletben bemutatott mobilitási programban 11. és 12. évfolyamos és frissen végzett Pincér tanulók mobilitása valósul meg 4 hetes időtartamban (frissen végzettek esetében 8 hetes időtartamban).

A pincér mobilitási gyakorlat helyszínei: Ausztria, Görögország, Németország, Olaszország, Spanyolország.

AZ ECVET SZAKÉRTŐI CSOPORT

Bogdány Zoltán 25 éve foglalkozik oktatáskutatással, oktatási tanácsadással. A Tempus Közalapítvány égisze alatt működő Nemzeti ECVET Szakértői Hálózatnak megalakulása óta a tagja. Kutatásvezetőként részt vett az egyes szakképesítések Magyar Képesítési Keretrendszerbe történő besorolását támogató Útmutató kidolgozásában. Emellett számos hazai és nemzetközi konferencián tartott előadást a tanulási eredmény alapú megközelítés alkalmazásáról, illetve vezetett tréningeket, workshopokat a téma szakértőjeként.

Dr. Farkas Éva andragógus, a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Felnőttképzési Intézet habilitált egyetemi docense. 19 éve dolgozik a szakképzés, felnőttképzés és felsőoktatás különböző területein, mint oktató, szakértő, tanterv- és tananyagfejlesztő, mentor, tanácsadó, kutató. 2011-től a Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat aktív tagja. 2013-ban a magyar felsőoktatás műhelyeiben folyó diáktudományos tevékenységet támogató, színvonalas és eredményes munkájáért Mestertanár Aranyérem kitüntetésben részesült.

Lukács Julianna 2009 óta dolgozik a Tempus Közalapítványnál. Azt megelőzően középiskolai tanár. 2011-től az Európai Szakképzési Kreditrendszer (ECVET) uniós felhasználói csoportjának tagja, részt vesz az európai szakképzéspolitikai irányítás (ECVET Governance) munkájában. 2012-től koordinálja a Nemzeti ECVET szakértői hálózat munkáját. 2014-15 között tagja volt az ECVET minőségbiztosítási rendszerét kidolgozó ECVET- EQAVET nemzetközi szakértői munkacsoportnak.

Tóth Csenge koordinátor, a Tempus Közalapítványnál az Erasmus+ mobilitás, azt megelőzően pedig a Stratégiai partnerségek elnevezésű pályázattípusok felelőse. 2016 óta a szakképzés nemzetköziesítését előmozdító Erasmus+ szakképzési mobilitási tanúsítványt is koordinálja. A stratégiaépítés, nemzetköziesítés, a külföldi mobilitások minőségelvű megközelítésének területén segíti a hazai intézményeket nemzetközi projektjeik megvalósításában.

TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Erasmus+